Dehqon elkasiga dunyo tayanar

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1999 йил 5 март. ЖУМА, № 14 (5.970). Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

9-МАЙНИ ХОТИРА ВА ҚАДРЛАШ КУНИ ДЕБ ЭЪЛОН ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Уруш фахрийлари, иштирокчилари ва урушда қурбон бўлганларнинг оилаларидан тушаётган кўплаб илтимосномаларни, халқимизнинг, жамоат ташкилотларининг билдираётган хоҳиш-иродасини инобатга олиб, Иккинчи жаҳон урушида фашизмга қарши курашиб ҳалок бўлганларнинг, мамлакатимиз озодлиги ва мустақиллиги учун жон берган Ўзбекистоннинг барча ўғлонлари хотирасини абадийлаштириш муҳимлигини назарда тутган ҳолда, бугун ҳам сафларимизда туриб Ватан обрў-эътиборини юксалтиришга, ёшларни маънавий-аҳлоқий жиҳатдан тарбиялашга ҳисса қўшаётган барча кишиларнинг ҳурматини жойига қўйиш мақсадида:

1. 9 Май Хотира ва Қадрлаш куни деб эълон қилинсин.

2. Тошкент шаҳар ҳокимлигининг пойтахтимиз марказида Хотира Майдони ташкил этиш, ушбу майдон қурилишини 1999 йилнинг 20 апрелигача тугаллаш ҳақидаги таклифи маъқуллансин.

3. Хотира ва Қадрлаш кунининг умумхалқ байрами сифатида кенг нишонланишини таъминлаш барча давлат, нодавлат ва жамоат ташкилотларининг, идора ва корхоналарнинг биринчи галдаги вазифаси, барча Ўзбекистон фуқароларининг ор-номус, виждон иши ва маънавий бурчи деб белгилансин. Фашизм устидан қозонилган ғалабага ҳисса қўшган, Ватанимиз мустақиллиги учун жонини, бор куч-қувватини аямаган бирор бир фахрий, бирор бир киши унутилмаслиги керак. Уларнинг ҳар бирига муносиб ҳурмат-эҳтиром кўрсатилиши шарт.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, барча вилоят ҳокимликлари Нукус шаҳри ва барча вилоят марказларида шундай Хотира майдонларини бунёд этиш режасини ишлаб чиқсинлар ҳамда уни амалга ошириш чора-тадбирларини кўрсинлар.

Хотира ва Қадрлаш куни билан боғлиқ тадбирлар юксак аҳлоқий-маънавий савияда ўтказилсин, фахрийларга, Ватанимиз мустақиллиги ва шаънини ҳимоя қилганларнинг барчасига моддий ёрдам кўрсатилсин.

5. Вазирлар Маҳкамаси мазкур масала юзасидан ўн кун муддат ичида қарор тайёрласин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1999 йил 2 март

МУНИС ОНАХОНЛАР, АЗИЗ ОПА-СИНГИЛЛАР!

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН!

Барчанинг чеҳрасида табассум, кўнгилларда байрам кайфияти.

Аёл қалби гулдай нозик, гулни эса поклик, гўзаллик, ошуфта кўнгилларни бир-бирига боғловчи тилсимга қиёслашади. Ана шундай улуғ хислатларни ўзида мужассам айлаган Тошкент туманидаги Абдураҳмонов номли жамоа хўжалиги хотин-қизлари ҳар йили 8 март — Халқаро хотин-қизлар байрамида опа-сингилларимизга гул улашишни асл мақсадга айлантиришган.

СУРАТДА: уста гулчилар (чапдан) Ҳимоят Нурмуҳамедова, Маъмура Ҳожиева, Малика Кўрғонова, Муқаддас Мирзаевалар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ЧИГИТ ЭКИШ БОШЛАНДИ

Навоий вилояти пахтакорлари бу йил 10 минг гектар майдонга плёнка остига чигит экишни режалаштирганлар. Бу ишни қисқа вақтда сифатли ўтказиш, ер ва техникани экишга тайёрлаш ишлари поёнига етказилмоқда. Шу мақсадда вилоят бўйича чигитни плёнка остига экиш билан шуғулланувчи 160 та экипаж ташкил этилди.

Навоий туманидаги «Маданият» хўжалигининг Нурилло Шодмонов бошлиқ бригадасида шу муносабат билан кўргазмали семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Унда қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармалари бошлиқлари, хўжаликлар бошқарувлари раислари, мутахассислар иштирок этди. Шу куни бригаданинг 7 гектар майдонига чигит қадалди. Мавсумда жамоа аъзолари 200 гектар майдонга плёнка остига чигит экади.

Кенгашда вилоят ҳокими Ғ. Дилов иштирок этди.

Ёркул УМАР,
ЎзА мухбири.

ҒАЛЛАЗОР МАВЖИ

Юқори Чирчиқ туманидаги Аскар Утамалиев бошқараётган «Ўзбекистон» қишлоқ хўжалиги ширкатлар уюшмаси ғаллакорлари ўтган хўжалик йилида туман хўжаликлари орасида илғорлар сафидан жой олишганди. Улар мавжуд 356 гектар ғалла майдонидан 42 центнердан ҳосил олишиб, давлатга 964 тонна дон сотишганди.

Хўжалик ғаллакорлари жорий йилда ҳам илғорликни қўлдан бермаслик учун шу кунларда кўкламги дала ишларини уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Деҳқонлар кузда 350 гектар майдонни сифатли шудгорлаб, эзгу мақсадлар билан уруғ қадашганди. Шу кунларда хўжалик ғаллакорлари ям-яшил либосга бурканган майсаларни минерал ва маҳаллий ўғитлар билан озиқлантиришмоқда.

Шунингдек, хўжаликда техника ва механизмларни таъмирлаш ишлари ҳам авжида. Моҳир комбайнчилар Рашид Ҳасаншин, Тоҳир Тожибоев, Анвар Мишиalready

Латифжон МАНСУРОВ.

ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ

Фарғона туманидаги «Фарғона» деҳқон ва ширкатлар уюшмаси деҳқонлари вилоятда биринчи бўлиб картошка экиш мавсумини бошлаб юбордилар. Улар далаларга «Романо» ва «Пикосо» навли серҳосил картошка навларини экишяпти.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

БАЙРАМ ТАРАДДУДИ

Ўлкамизда баҳор нафаси эса бошлади. Наврўз шодиёналари тобора яқинлашмоқда. Жойларда ана шу бунёдкорлик ва гўзаллик байрамини кенг нишонлашга тайёргарлик ишлари авж олиб кетди. Одатдагидек, байрамнинг асосий тантаналари Тошкентда ўтказилади. Ҳозир бу ерда шодиёна дастурини тайёрлаш бўйича кенг кўламда иш олиб борилмоқда.

Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитаси йиғилиши ана шу масалага бағишланди. Унда ташкилий қўмита аъзолари, вазирликлар, ташкилот ва идора, ижодий уюшмаларнинг раҳбарлари, вилоятлар ҳокимларининг ўринбосарлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, ташкилий қўмита раисининг ўринбосари Ҳамидулла Кароматов йиғилишни олиб борди.

Йиғилишда Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарликнинг бориши ва уни юксак савияда ўтказиш билан боғлиқ масала муҳокама этилди. Ташкилий қўмита аъзоларига Тошкент шаҳри, вилоятлар ва Қорақалпоғистон Республикаси бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг байрам куни намойиш этишга тайёрлаётган концерт дастури намойиш этилди.

Муҳокамада сўзга чиққанлар ҳозирланаётган дастур бўйича ўз мулоҳазаларини билдириб, ҳар бир ҳудуднинг ўз қиёфаси, эришаётган ютуқлари, урф-одат ва анъаналаридан келиб чиққан ҳолда дастурни янада бойитиш лозимлигини таъкидладилар.

Йиғилишда кўрсатилган камчиликларни бартараф этиб, Наврўз байрамини чинакам халқ сайлига айлантириш юзасидан тегишли вазирлик, идора ва ташкилот раҳбарларига аниқ топшириқлар берилди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Нарзулла Жўраев сўзга чиқди.

(ЎзА).

Мева-сабзавотчилик, картошкачиликни ҳам пахтачилик, ғаллачилик даражасига кўтариш— Агросаноат мажмуининг долзарб вазифаси

Мамлакатимиз мустақиллигининг ўтган етти ярим йили давомида иқтисодиётнинг ўзаги ҳисобланган пахтачиликни ривожлантириш борасида бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Хусусан, пахта яккаҳокимлигига чек қўйиш мақсадида чигит экиладиган майдонлар қисқартирилиб, бўшаган ерлар бошқа экинларга ажратилди. Пахтанинг умумий миқдорини камайтирмаган ҳолда ҳосилдорликни ошириш ҳисобига чигит экиладиган майдонларни имкон қадар камайтириб бориб, суғориладиган ерларни бошоқли дон, мева-сабзавот, чорва озуқаси учун бўшатиб бериш жараёни давом этаяпти. Пахтачиликни кўзланган юқори даражага етказиш учун замонавий технологиялар, шу жумладан, чигитни пленка остига экиш усули қўлланилмоқда, серҳосил ва эртапишар пахта навларини яратиш, хорижий давлатларда экилаётган навларни республикамиз шароитида синаб кўриш юзасидан кенг кўламдаги ишлар амалга оширилаяпти.

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг ташаббуси билан 1993 йил кузидан бошлаб ғалла мустақиллигини таъминлаш юзасидан кенг кўламдаги саъй-ҳаракатлар бошлаб юборилди. Ўтган даврда бу борада ҳам қувончли натижаларга эришилди. Ғаллачиликни янада тараққий эттириш мақсадида уруғчиликка катта эътибор берилаяпти. Ғалла уруғчилиги билан шуғулланадиган илмий-тадқиқот институтининг мамлакатимиз турли минтақаларида бўлинмалари, тажриба хўжаликлари ташкил этилди. Ҳозирги пайтда дон маҳсулотлари корхоналарида асосан республикамизнинг ўзида етиштирилган ғалла қайта ишланиб, турли ноз-неъматлар тайёрланаяпти.

Бугунги кунда мамлакатимиз Агросаноат мажмуи ходимлари олдида яна бир, ғоят муҳим иш — боғдорчилик, узумчилик, картошкачилик ва ноз-неъмат етиштириладиган бошқа соҳаларни пахтачилик ва ғаллачилик сингари ривожланган тармоқлар даражасига кўтариш, юқорида таъкидланган йўналишларга бўлган эътиборни янада кучайтиришдек долзарб вазифа турибди. Мева, узум, турли резаворлар, картошка ва бошқа ноз-неъматлар етиштиришни кўпайтириш халқимизнинг дастурхонини тўкин қилади, рўзғорига барака киритади. Уларни тиббий меъёрлар даражасида истеъмол қилиш саломатликни мустаҳкамлайди, келажагимиз эгалари бўлган ёш авлоднинг соғлом бўлиб камолга етишишида муҳим аҳамият касб этади. Жаҳонга донғи кетган ширин-шакар мева ва узум етиштиришни кўпайтириш уларни хорижга экспорт қилиб, валюта ишлаб топишда ҳам катта имкониятлардан бири ҳисобланади. Шунинг учун ҳам юртбошимиз, мамлакатимиз ҳукумати мева-сабзавотчилик, картошкачилик тармоқларини ривожлантиришга, боғлар ва токзорлар ҳосилдорлигини оширишга, бу соҳаларда оила пудрати, ижара усули, фермерлик ҳаракати кенг қулоч ёйишига алоҳида эътибор бермоқдалар.

Президентимизнинг тавсиялари ва топшириқларига кўра қиш даврида агросаноат мажмуига дахлдор раҳбарлар, мутахассислар, моддий бойлик яратишда бевосита иштирок этадиган миришкорлар ўқиб-ўрганишига, малакаларини оширишларига катта эътибор қаратилди. Туман ҳокимлари, хўжалик раҳбарлари, мутахассислар ўқувига ғалла уруғчилиги, мева-сабзавотчилик соҳасидаги семинар-кенгашлар уланиб кетди. Мамлакатимизнинг беш минтақасида ҳудудий кенгашлар ўтказилиб, уларда боғдорчилик, узумчилик, мева-сабзавотчиликка тааллуқли кўплаб масалалар атрофлича муҳокама қилинди, ўзаро тажриба алмашилди. Ана шу анжуманларда бошқа кўпгина хулосалар чиқарилиши билан бирга боғ ва токзорлар асл соҳибкорлар, ўз ишининг устаси бўлган миришкорларга ижарага берилиши, уларнинг тасарруфида бўлиши, хўжаликлар билан тузилган шартномаларнинг ҳар икки томондан бажарилиши ҳозир амалда бўлган қонунларимиз томонидан қатъий назорат қилиб турилиши алоҳида таъкидлаб ўтилди.

ДАРОМАДНИ КЎПАЙТИРАМАН ДЕГАН, ҲОСИЛДОРЛИКНИ ОШИРАДИ

Президентимиз Ислом Каримов қишлоқ хўжалигида иқтисодийислоҳотларни чуқурлаштиришга доир қатор долзарб масалалар муҳокамасига бағишланган йиғилишларда ерга эътибор, унинг унумдорлигини ошириш, ҳосилдорликни кўтаришга алоҳида тўхталмоқдалар. Модомики олдимизга фаровон ҳаёт яратишни бош мақсад қилиб қўйган эканмиз, иқтисодий ислоҳотларни аввало қишлоқ хўжалигидан бошлашимиз ва уни натижали такомиллаштиришимиз зарур. Бунинг учун енг шимариб, соҳа ривожи учун бир тану бир жон бўлиб унумли меҳнат қилишимиз жоиз.

Сифатли, ширин-шакар мева-узум етиштириш, халқимизни йил давомида мева-узум ва ундан тайёрланган маҳсулотлар билан узлуксиз таъминлаш ишига янада уюшқоқлик билан муносабатда бўлмоғимиз даркор. Бу эса ҳар бир боғбону соҳибкордан етук тажриба, касбига фидойилик, масъулият талаб этади.

Ўтган 1998 йил куз ойларида айрим боғдорчилик хўжаликларида кузги агротехника тадбирлари ўтказилмай қолди. Боғ қатор оралари ҳайдалмади. Боғ-токзорларда кузги зараркунанда ва касалликларга қарши кураш тадбирлари тўла олиб борилмади. Айрим раҳбарларнинг бепарволиги туфайли ток, анор, анжирзорлар (кузда кўмиладиган ҳудудларда) кўмилмади. Ёш боғ-токзорлардаги хато ўринларга кўчат экиб, тўла қалинликда бўлиши таъминланмади. Эндиги вазифа шундай хўжаликларда кузда ўтказилмай қолган агротехника тадбирларини бу йил дарҳол эрта кўкламда қисқа муддатда тўла ўтказиш зарур. Бу тадбирлар вақтида ўтказилмаса, ҳосилдорликка, маҳсулот сифатига катта салбий таъсир етказади.

Эрта баҳорда, агар мева-узум қатор оралари кузда шудгорланмаган ва ўғитланмаган бўлса, тезда керакли миқдорда органик ва минерал ўғитлар солиб, ерни камида 30—35 см чуқурликда сифатли ҳайдаш зарур. Ҳосилдорлигига қараб, ҳайдаш олдидан боғнинг ҳар гектарига 120—180 кг азот, 60—90 кг фосфор, 30—35 кг калий ўғитлари бир йўла ерни ҳайдаш олдидан берилади. Органик ўғит тушган ерда ҳосил миқдори кўпайиши билан бирга мева-

(Давоми 3-бетда)

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ШОЛИЧИЛИГИНИ ЎНГЛАШ ЙЎЛИДА

Қорақалпоғистон шоличилиги илгари бутун Ўрта Осиё минтақасида етакчи тармоққа айланганди. Ҳар жиҳатдан қулай келган йилларда давлатга 300 минг тоннагача маҳсулот сотилган. Маълумки, кейинги вақтда баъзи сабабларга кўра Амударё этагида оқар сув манбалари кескин камайиб кетди. Бу қирмизи дон етиширишда муайян қийинчиликларни вужудга келтирмоқда.

Сув тақчиллиги, айниқса, 1997 йилда яққол кўзга ташланди. Шоличиликдаги белгиланган режалар уддаланмади. Давлатга атиги 55453 тонна шоли сотилди. Ўтган йили эса оби ҳаёт кутилаётганидан ҳам сероб бўлди. Энг илғор хўжаликлар бу имкониятлардан самарали фойдаландилар. Қўнғирот туманидаги «Кўкдарё» хўжалиги давлатга 9754 тонна, Нукус туманидаги «Шўртанбой» хўжалиги 8671 тонна, шу тумандаги «Кердор» хўжалиги 7597 тонна, Тахтакўпир туманидаги «Тахтакўпир» хўжалиги 6408 тонна шоли сотиб, зиммаларидаги топшириқларни бажардилар. Ҳосилдорлик гектарига «Шўртанбой»да 36,8, «Кердор»да 29,3, «Тахтакўпир»да 27,1, «Кўкдарё»да 23,7 центнерни ташкил этди.

Ўтга йили қорақалпоғистонлик шоликорлар давлатга жами 158718 тонна гуруч хом ашёси сотишлари лозим эди. Амалда бу кўрсаткич 101959 тоннани, яъни топшириқнинг 64,2 фоизини ташкил этди. Шоличиликка ихтисослаштирилган 25 та хўжаликдан 21 таси давлат буюртмасини бажар олмади. Қатор жамоалар ҳосилдорликни тоқат қилиб бўлмайдиган даражада пасайтириб юбордилар. Тахтакўпир туманидаги «Маржонкўл», «Бўршитов», Чимбой туманидаги «Майжап», Қангликўл туманидаги Қуламетжиров номидаги хўжаликларда ҳосилдорлик 6-8 центнерни ташкил этди, холос.

Давлатга шоли сотиш юзасидан давлат буюртмаси фақат Нукус туманида бажарилди. Хўш, улар бу ютуққа қайси омиллар орқали эришдилар?

Биринчидан, экин майдонлари унумдорлигини ошириш бўйича анча иш қилинди. Иккинчидан, туманнинг тупроқ-иқлим шароити учун мос бўлган навлар танланди. Учинчидан, шоли экишда авиация воситаларидан ўринли фойдаланилди. Юқори ҳосилни таъминлаб берадиган бошқа масалаларга ҳам етарли даражада эътибор берилди.

Қолоқ хўжаликлар шоли етиштиришда катта камчиликларга йўл қўйдилар. Энг жиддий нуқсон шу бўлдики, минглаб гектар шолипояларни маҳаллий шевада «қораўланг» деб номланадиган бегона ўт босиб кетди. Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгашининг топшириғига биноан ўтган йил кузида шоли экиладиган майдонларни бу бегона ўт илдизларидан халос қилиш юзасидан изчил ишлар амалга оширилди. Бегона ўт илдизлари кўп миқдорда йиғиштириб олиниб, йўқотилди. Бу ишга жалб этилган меҳнаткашларнинг моддий манфаатдорлиги оширилди.

Бу йил Қорақалпоғистон хўжаликларида 88500 гектар ерга шоли экилади. Соҳа учун ажратилган майдон ўтган йилга қараганда 14731 гектарга кўпайтирилади. Тармоқда кўзланган мақсадларга эришиш учун ҳозирдан мустаҳкам замин яратиш мавжуд уруғлик заҳирасини яна бир марта кўздан ўтказиш, ерларни маҳаллий ва минерал ўғитларга тўйинтириш, гербицидларни ҳозирлаб қўйиш, экишни ўз вақтида, агротехника қоидаларига кўра ўтказиш чораларини белгилаш, илгариги йиллар сабоқларидан тегишли хулоса чиқариш, техника воситаларини созлаш, мўл, сифатли шоли етиштиришга астойдил бел боғлаш талаб этилади.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Муносабат

ХАЛҚ — ПРЕЗИДЕНТ ЯКДИЛЛИГИ

«Халқ сўзи», 27 февраль. «Февраль воқеалари»

Мамлакатимизда Мустақиллик одимлари ва халқнинг жипслигию, Президент атрофига бирлашиб жаҳон ҳамжамияти сари дадил бораётганимизни барча кўриб турибди. Февраль воқеалари билан бунга рахна солмоқчи бўлишди. Мен бу мудҳиш кун узоқлашиб, хиралашган сайин қора унсурлар — диний экстремизмнинг ва аламзадаларнинг бир кўриниши деган хулосага келдим. Ваҳоланки, диний таълимотда бунёдкорга, яратувчига, дунё ривожига муносиб ҳисса қўшаётган — улуғ инсонларга қарши бориш ман этилган. Билъакс, қўллаб-қувватлаш қайд этилади!

Жаҳондаги ривожланаётган мамлакатларда бугунги мустақил Ўзбекистонимиз ва унинг доно раҳбари, юртимизнинг ўз йўли — ўзига хос ва мос эканлиги эътироф этилмоқда. Халқимиз қўллаб-қувватлаётган, ўзининг бош бунёдкори деб тан олган Йўлбошчисини кўз қорачиғидай эъзозлайди, паноҳида асрайди.

Иродаси бақувват, мақсади аниқ, жаҳон тан олган ўзбек миллатини, бирлашган ўзбекистонликларни ҳозир тараққиёт пиллапояларида кўраяпмиз. Буни мамлакатимизнинг 1998 йилги якуний йиғилишидаги Ислом Каримов маърузасидан тўлиқ англаб турибмиз. «Биз бугунги кунда ўзимизни барча энергетика ресурслари билан тўла таъминлашга эришдик, — деди Президент. — 1998 йилда 3,5 млн. тонна ёки 1997 йилдагидан 15,4 фоиз кўп буғдой ҳосили олинди. Бу нафақат республика аҳолисини ун ва нон билан узлуксиз таъминлаш, балки жорий йилда ғалла муаммосини мутлақо янгича ҳал этиш имконини беради... Энди биз халқимизни дунёда рўй берадиган ҳар қандай инқироз ва фалокатлардан ишончли ҳимоя қила оламиз». Бундай дадил ва асосли гаплар ўша куни — 16 февралда айтилди.

Жаҳонга дадил ва ишонч билан назар ташлаётган, Ислом Каримовнинг беш тамойили асосида ўзига хос ва мос моделга эга бўлган Ўзбекистонимиз халқигина Президентга ваколат, кафолат бера олади ва у томонидан тўлиқ қўллаб-қувватланади ҳам. Қарс икки қўлдан, деганни бежиз эмас. Бундай жипслик ва бирликни ватангадолар биладими? Тарихни қайтариб бўлмайди. Ўзбекистондек истиқболли давлатга тўғаноқ бўлиш — ўтмишни орзу қилиш — яна бир калтабинлик, келажакни кўра олмаслик. Сўнгги кунлар халқимиз миллий онгида катта ўзгариш ясади, энг муҳими — халқ — Президент якдиллиги намоён бўлди.

Бегуноҳ одамларнинг бирор куч орқали ўлдирилиши Ислом динида қораланган, дўзахий ҳисобланган. Одам ўлдириш у ёқда турсин, ҳатто унинг кўнглига озор бериш Қуръони каримда ман этилган. Фавқулоддаги портлашлар натижасида ўндан ортиқ кишининг ҳаётдан кўз юмиши, юзга яқин одамларнинг шифохоналарга тушиши, бутун халқимиз бошига тушган мусибат, мотам бўлдику ахир! Муқаддас ислом динидаги Имоми Аъзамнинг ханифия мазҳаби — энг одил, энг халқчил саналган. Инсоний ривожланиш ва адолат учун нимаики зарур бўлса ҳаммаси инобатга олинган. Бутун жаҳон тан олган, ҳадисшунос Имом ал-Бухорий, буюк мутафаккирлар — ҳам Ислом оламига, ҳам дунёвий фанлар тараққиётига катта ҳисса қўшган Аҳмад ал-Фарғоний, аз-Замахшарий, ал-Фаробий, Хўжа Аҳмад Яссавий, Абу Райҳон Беруний, Ибн Сино, ат-Термизийлар, ал-Хоразмийлар ана шу мазҳаб йўлидан бордилар. Тўла ишонч билан Худонинг суюкли бандаси, одил ва халқпарвар Ислом Каримовни ана шу буюклар руҳи қўллади, қувватлади, Ватанимизни бало-қазолардан асради, деб тўлиқ ишонч билан айтаман.

Буни қарангки, воқеа содир бўлган куниёқ ватангадолардан бири «Би-би-си»га интервью бериб, куракда турмайдиган гапларни айтди. Иқтидорли сиёсатшунос олим Нарзулла Жўраев «Огоҳликка даъват» мақоласида куйиниб бундай деб ёзади: «Бедодлик, туҳматчилик ва иғвогарлик шу даражада бўладими? Инсон фарзанди, одам зурриёди айтадиган гапми шу? Бегуноҳ, ўз ўй-хаёли билан юрган кишилар ўлиб ётса, мамлакат кўрки бўлган бинолар харобага айланса-ю, у кимнингдир ўйини бўлса?! Одамда инсоф, диёнат бўлиши керак!»

Хориждан туриб бутун жамоатчиликни чалғитишдан яна бир қора мақсад бор. Гўё турли йўллар ўйлаб топилса, ўтказиладиган сайловларда Ислом Каримовга халқ ишончи ошиши мумкин эмиш! Ҳайф бундай фикрловчи худбин одамга! 1991 йилда муҳтарам Президентимиз муқобиллик асосида ўтказилган сайловда 90 фоиз овоз олганлигини сиз яхши биласиз! Орадан 8 йил ўтаяпти. Ўзбекистонда жиддий ўзгаришлар юз берди. Мамлакатимиз тараққиёти жаҳон мезонлари асосида мустақил — ўз модели билан олға қараб бормоқда. Бундай улкан ўзгаришларнинг барча соҳасида Ислом Каримов иштироки, таълимоти, йўл-йўриқлари бор. Халқимиз ўртасида, жаҳон жамоатчилиги орасида Президентимиз мард ва одил, қатъий сиёсатчи, йирик ислоҳотчи, маънавият ҳомийси сифатида тан олинди! Жаҳондаги машҳур сиёсатчиларнинг бири сифатида эътироф этилмоқда.

Хизмат сафари билан Қашқадарёда бўлганимда, меҳнат аҳли, раҳбарлар Президентни, унинг сиёсатини қўллаб-қувватлаётганлиги гувоҳи бўлдим. Февраль воқеаларига муносабат билдирган вилоят ҳокими Шуҳрат Раҳимович Бегматов, «Бундай номардлик, бундай юзтубанлик, бундай худбинлик ҳамон борлигидан афсусланиб, воҳа аҳли Президентни яхши билишини, у билан ҳамкор бўлганлигини қайд қилиб, қашқадарёликлар ҳеч қачон Йўлбошчини назар-эътибордан четда қолдирмайдилар, Президент атрофига янада жипслашиб, бунёдкорлик фаолиятини келажаги буюк Ўзбекистонга сарфлайдилар», деди.

Ҳокимнинг тўла ишонч билан айтган дил сўзлари мамлакатда тинчлик ва осойишталик бўлишининг, бунда эса Қашқа воҳаси аҳли ҳамиша ҳамкор ва ҳамдам эканлиги ифодаси эди.

Олти нафар, ҳатто айтишга тилинг бормайди, кўпорувчининг биттаси қўлга олинди. Қолганлари ҳам эл назаридан, унинг қарғишидан қочиб қутулолмайди!

Мени икки масала ўйлантирди. Биринчиси, бу — ота-она қарғишига учраган, бойлик дея одамгарчилигини йўқотганларнинг «акалари» хориждами ёки юртимизда пана-пастқамда писиниб, сичқоннинг ини минг танга бўлиб юрибдими? Албатта, «улар» ҳам топилади, халқ олдида, адолат олдида жавоб берадилар. Доимо адолат тантана қилади.

Иккинчидан, ҳар гал телеэкранда уларга кўзим тушар экан, кўргани кўзим бўлмай, ўзимни қаёққа қўйишимни билмай қоламан?. Улар туққан онасини, вояга етказган оиласини лаънатга қолдиришди.

Президентимиз юксак ишонч билан, «Мамлакатнинг болалари — менинг болаларим» деди. Юртбошимиз аҳолисининг ярмидан кўпи ёшлар бўлган давлатимиз болаларини ўз фарзандларидек таълим-тарбияда баркамол бўлиб етишишларида оталик ғамхўрлигини қилмоқдалар ва уларга ишониб, буюк келажакни бунёд этаяптилар.

Кўрнамак бўлганларчи? «Улар»нинг ҳимоячиларичи? Буни тарих жараёни аниқлайди, жой-жойига қўяди. Қинғир иш қирқ йилда ҳам аниқланиб, ҳаёт ҳақиқати қарор топади, оқни-оқ, қорани қорага ажратади.

Илоё шундай бўлсин! Халқ Президентга ишонади, у билан Мустақиллигимизни янада мустаҳкамлаб, XXI асрни яхши ният, орзу-умидлар билан қарши олажак! Буни Аллоҳ ҳам кўриб турибди.

Карим НОРМАТОВ.

МУКОФОТГА — БУЗОҚЧА

Хоразм вилояти Боғот тумани «Туркистон» жамоа хўжалигининг ваколатли вакиллари мажлисида мукофотлашнинг бағоят ибратли бир турини таъсис этдилар. Чорвачилик фермаси зоотехниги Йўлдош Ҳайитбоевни... наслли бузоқча билан тақдирлашди.

Жамоа аъзолари мукофотлашнинг бу турини ҳеч қандай таажжубли эмас, деб баҳоладилар. Зеро, ўтган йили Йўлдош Ҳайитбоевнинг саъй-ҳаракати билан маҳаллий жамоат подасидаги ҳар 100 бош сигирдан 70 тадан соғлом, дуркун бузоқлар олинди. Бу — тумандагина эмас, вилоятда ҳам наслчилик ишлари ривожида энг юксак кўрсаткичдир.

ОҚСАШ ҚАЧОНГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ

Аҳолини чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлаш бугунги кундаги долзарб вазифалардан биридир. Бу масалани шу кун талабларидан келиб чиққан ҳолда ҳал этиш экологик ноxуш минтақада жойлашган Мўйноқ тумани учун ғоят муҳимдир.

Гап шундаки, туманда чорвачиликнинг барча тармоқларида оқсашга йўл қўйилмоқда. Гўшт ва сут етиштириш камаймоқда. Бунга етарли озуқа базаси яратилмаганлиги жиддий сабаб бўлаётир. Хўжаликларда йил ўн икки ой асосий куч-ғайрат табиий пичан жамғаришга қаратилгани ҳолда беда, озуқабоп маккажўхори, лавлаги етиштиришга, кунжара ва шулха тайёрлашга етарли эътибор берилмаётир.

Туман мутасаддилари шу ҳақда жиддий ўйлаб, зарур чора-тадбирларни кўрсалар чакки бўлмасди.

(ЎзА).

АКСАРИЯТИ ЎСТИРИШГА ҚОЛДИРИЛАДИ

Пахтачи туманидаги «Қарнаб ота» жамоа хўжалиги қоракўлчиликка ихтисослашган. Хўжалик ҳудуди 82.551 гектар бўлиб, унинг 79 минг гектари яйловлардан иборатлиги ҳам бу ерда қоракўлчиликни ривожлантиришга катта имкониятлар мавжудлигидан далолат беради.

Хўжалик чўпонлари масъулиятли палла — қўзилатиш мавсумига пухта тайёргарлик кўрдилар. Бу вақтда зарур бўладиган барча воситалар, асбоб-анжомлар тахт қилиб қўйилди. Мавсумни муваффақиятли ўтказиш учун барча шарт-шароитлар яратилди.

Айни пайтда яйловларда 23.125 бош қўй-қўзи боқилмоқда. Ўтган йили ҳар юз бош совлиқдан 110 бошдан қўзи олинганди. 4714 дона қоракўл тери, 34,5 тонна жун, 283 тонна гўшт етиштирилди. Жорий йилда ҳам хўжалик чўпонлари сифатли маҳсулот етиштириш, йилни даромад билан якунлашни мақсад қилиб қўйганлар. Қўзилатиш мавсумида хўжалик чўпонлари ҳар юз бош совлиқдан 112 бошдан қўзи олишни режалаштириб, тўртдан уч қисмини ўстиришга қолдиришни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган.

Ҳ. КАРИМОВ.
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

РАҒБАТ КУЧАЙТИРИЛГАН ЖОЙДА

Оқйўл ака Каримов деҳқончилик илмини пухта эгаллаган инсонлардан. Эсини танибдики, далада меҳнат қилади. Жамоа хўжалигида энг тажрибакор, ернинг тилини биладиган пахтакорлардан.

У ўтган йили жамоа хўжалигидан ер олиб, пудрат аоссида 14 гектар ерда оила аъзолари билан пахта етиштирди. Июль ойининг қуёшли кунларида Оқйўл ака билан унинг даласида учрашган эдик. Ўшандаёқ мўл ҳосилга замин яратилгани кўриниб турар эди. Кейин унинг экинзоридаги ғўзаларни бошқа далалардагига солиштириб кўрдим. Унинг ғўзаси анча баравж, кўрса кўргудек эди. Кузда астойдил меҳнатнинг натижаси кўринди. Жамоа хўжалигида биринчилардан бўлиб режани бажарди. Оилавий пахтакорлар даладан 44,5 тонна пахта йиғиб олишди. Ҳар гектар ердан олинган ҳосил 38 центнерданга етди.

— Ўтган йили умумий майдоннинг ярмини оилавий ижарачиларга бериб тўғри иш қилган эканмиз, — дейди Бўз туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси, иқтисод фанлари номзоди Турсуной Исоқова. — Деҳқончиликда ишни шу асосда ташкил этсак ютқазмас эканмиз. Одамларда ерга муносабат ўзгарди. Ер меники деган фикр пайдо бўлди. Бу йил бутун жамоа хўжалиги оила пудратига ўтишини режалаштириб қўйдик.

Яқинда Оқйўл акани жамоа хўжалиги ҳисобхонасида учратдим.

— Янги йил учун шартнома тузаяпмиз, — деди у. — Бу йил ҳам натижа яхши бўлади, деган ниятдамиз. Ўтган йили 1 миллион 150 минг сўм даромад кўрдик. Шу даромаднинг ярми харажатга чиқиб кетганда ҳам 500 минг сўмдан кўпроқ фойда қолади.

Бундай даромад олган оилавий деҳқонлар қаторига Алижон Ниёзматов, Мирғолиб Саидакбаровларни ҳам қўшиш мумкин. Алижон Солиев бригадаси тўла оила пудрати асосида меҳнат қилди. 50 гектар экин майдони оилаларнинг кучи ва имкониятига қараб бўлиб берилганди. Бригада заршунослари ҳар гектар ердан режадаги 28 центнер ўрнига 32 центнердан дур олишга эришдилар.

«Ўзбекистон» жамоа хўжалиги азаматлари эришган натижалар оила пудрати самарадорлигини кўрсатди. Бу ердаги тажриба Бўз туманидаги бошқа хўжаликлар деҳқонларини ҳам қизиқтириб қўйди.

Аҳмадилло СОЛИЕВ.

СУРАТЛАРДА: 1. «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бригада бошлиғи Алижон Солиев оилавий пудратчилар Боқижон Бекмирзаев ва Фозилжон Иминов билан ўзаро мулоқотда. 2. Бўз пахта тозалаш ҳиссадорлик жамияти раҳбари Иномжон Латипов товаршунос Комилжон Ҳамроқулов билан тола сифати хусусида суҳбатлашмоқда.

Ҳ. АРАББОЕВ
олган суратлар.

ДЕҲҚОНЧИЛИК САНОАТГА ПАЙВАСТА

Аслида инсоннинг табиати қизиқ, ишга берилиб кетганидан ортиқча нарсаларни кўпам хаёлига келтиравермайди. Шаҳрисабз туманидаги Парда Шербобоев номли жамоа хўжалиги фаолияти билан танишганимизда шундай фикрлар кўнгилдан ўтди. Экин майдони унчалик катта бўлмаса-да, бироқ қишлоқ хўжалигининг кўпгина тармоғи мавжуд. Одамлари ишбилармон, деҳқончилик ҳадисини олишган. Йил ўн икки ой бу ерда етиштирилаётган неъматларнинг кети узилмайди. Раиси ҳам миришкорига мос. Чапани, айтганини амалга оширадиган, бир сўзли, хўжалик ишларини миридан-сиригача яхши билади. Жамоада ишбилармонлик ва тадбиркорлик қарор топганлиги туфайли ўтган хўжалик йилида ғалладан давлатга 1410 тонна сара дон сотилиб, ҳосилдорлик ўртача 39,5 центнерга етди.

Яна бир жиҳати бор — хўжаликнинг экин майдони бироз чегараланганлигига қарамай, туман ва вилоятдаги кўплаб хўжаликлар Парда Шербобоев номли жамоадан умидвор. Бир неча йиллардан буён бу ерда пахтачиликда уруғлик навлар етиштирилади. Унинг сифатлилиги, воҳа табиатига, ернинг бонитетига мос келиши соҳадан мўл-кўл хом ашё тайёрлашга имкон бермоқда.

Жамоа бизнес-режасига кўра агросаноат мажмуидан йил якунида 56 миллион сўмдан зиёд даромад қилиш ва рентабеллик даражасини 15 фоизга етказиш кўзда тутилганди. Сарҳисобда кутилгандан-да, юқори натижага эришилди. Хўжалик иқтисодий жиҳатдан янада бақувватлашди, ишчиларнинг қўшимча даромад олишига, қишлоқларни ободонлаштиришга шароит яратилди.

Баъзан туман агросаноат мажмуи мутасаддилари ўртасида хўжалик хусусида гап борганида у ёки бу маънода фикрларнинг туғилиши табиий. Бироқ шундай бир мулоҳаза бор: ҳозирги шароитда кўплаб хўжаликлар ўзини ўзи зўрға қоплаётган бир пайтда, мазкур жамоа тўрт йилдан буён режаларни уддалаб, ўз-ўзини моддий таъминлашга ўтганлигининг сири нимада?

Биринчи галда хўжаликда иқтисодий ислоҳотлар қўяётган талаблар асосида одамларни саноат, қурилиш ва хизмат кўрсатиш соҳаларига банд этишга эътибор кучайтирилди. Яъни қисқа даврда шу ернинг ўзида етиштирилаётган айрим маҳсулотларни қайта ишлаш цехлари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Шунингдек, кичик корхоналар барпо этилди. Деҳқончилик ишлари қаторида санъатнинг сирли олами — кулолчилик, чинни буюмлар ишлаб чиқаришга ҳам киришилди. Бу ва шунга ўхшаш тадбиркорлик юмушларининг такомиллашганлиги, биринчидан дала меҳнатидан бўшаётган ишчиларни доимий иш билан таъминлашга ва иккинчидан, хўжалик иқтисодини ўнглаб олишга асос бўлди.

Айни пайтда жамоада 575 нафар оилавий пудратчи фаолият кўрсатаяпти. Улар билан маҳсулот етиштириш бўйича бир йилдан беш йилгача истиқболли шартномалар тузилган. Ерлар ҳақиқий ишбилармонлар қўлига топширилганлигидан бўлса керак, кейинги тўрт йилда бирорта шартнома бузилмаган ёки ижарачилардан бирортаси режа ва топшириқларни уддаламай қолмаган.

Халқимизда алмашлаб экиш мўл

Ҳаракат қилган баракотини ҳам кўради

маҳсулот гарови, деган гап бор. Жамоа хўжалигида бу масалага алоҳида эътибор билан қарашади. Хўжаликнинг иқтисодий бақувватлашаётганлигининг яна бир сабаби бор. Яъни қўшимча даромад манбаини яратиш-такрорий экин олиш. Ваҳоланки, тумандаги барча хўжаликларда ҳам моддий манфаатдорликнинг ана шу усулидан оқилона фойдаланилаяпти, деб бўлмайди.

Мавзудан чиқмаган ҳолда бир мулоҳазани айтиб ўтсак. Айримлар қишлоқда истиқомат қилиб, ер майдонига эга бўлса-да, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини бозорлардан харид қилиши сир эмас. Парда Шербобоев номли жамоа хўжалигида эса унинг акси. Ҳар бир хонадон ўзидан ортганини бозорга чиқариб сотади, етиштирган маҳсулотини элга улашади.

Ўтган хўжалик йили жамоага анчагина имкониятлар берганлигини мутахассислар қайд этишмоқда. Чунончи, пахта ўттиз саккиз ўрнига, саксон фоизга уруғликка сотилди, бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳам сифат ва миқдор жиҳатдан кам бўлмади. Ана шулар ҳисобига 19 миллион сўм соф даромад қўлга киритилди.

Хўш, миллион-миллион сўм даромад, сарф-харажатларининг натижаси қандай деган савол туғилиши мумкин. Шубҳасиз, бозорга кирган киши, ҳамёнига қараб иш кўради. Хўжаликнинг бу соҳада истиқболли бизнес-режаси бор. Масалан, йиллик даромад ҳисобидан қишлоқларни ободонлаштириш, аҳолини газ, ичимлик сув билан таъминлаш дастури ишлаб чиқилган. Айни пайтда мавжуд қишлоқларнинг аҳолиси юз фоиз зангори олов ва ичимлик сувидан баҳраманд бўлаяпти. Шунингдек, 320 ўринли янги мактаб биноси қурилиши жадаллашаяпти. Шуниниг билан бирга жамоада иш ҳақи тўғрисида муаммо йўқ. Қўшимча даромаддан ташқари ойма-ой маошлар бериб борилаяпти.

Дарвоқе, иқтисодиётимизнинг муҳим тармоқларидан бири — чорвачиликка кейинги пайтда кўп жойларда эътибор сусайди. Айрим хўжалик раҳбарлари эса соҳани ўзини ўзи қоплай олмайдиганга йўйишмоқда. Лекин бу соҳа билганга сердаромад манба эканлигини Парда Шербобоев номли жамоа хўжалигида бўлганлар ишонч ҳосил қилишига шубҳа йўқ. Айни пайтда 700 бош чорва парваришланаяпти. Ҳар куни 1000-1100 килограмм серқаймоқ сут соғиб олиниб, давлатга сотилмоқда. Гўшт ва сут сотиш режалари уддаланганлиги боис, тармоқни янада кенгайтириш имкони яратилди.

— Вазирлар Маҳкамасида бўлган йиғилишда Президентимиз Ислом Каримов «Одамларни саноат, қурилиш ва хизмат кўрсатиш соҳаларига жалб этиб, фермерларга жой бўшатиб беришнинг вақти етди», деб таъкидлаганликлари янги-янги иш режаларини тузиб олишга, қишлоққа саноатни кўпроқ олиб киришимизга шароит яратди, — дейди хўжалик бошқаруви раиси Ғофир Азимов. — Етиштирилаётган маҳсулотлар кўламидан келиб чиқиб, бир талай ишларни бошлаб юбордик. Чунончи, ишлаб чиқариш ҳажмини кенгайтириш, боғлардан олинаётган маҳсулотларни шу ернинг ўзида қадоқлаш, шакар ишлаб чиқариш цехи қурилишини тезлаштириш, мевани қуритиш цехлари шулар жумласидан. Ваҳоланки, мана шу юмушларни жадаллаштириш учун имкониятларимиз етарли. Ҳозирдан маҳсулот айирбошлашда жойларда ҳамкорларимиз бор, улар билан шартномалар тузилган. Энг муҳими, одамларимизда иштиёқ бор, янги барпо этилаётган цехларни бошқариш учун мутахассислар масаласи ҳам ҳал этилган. Улар хўжалигимизнинг ёшларидир.

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Шу куннинг қайноқ нафаси

ПЛЁНКА УСУЛИДА

Пойтахт вилоятининг Бўка туманидаги «Кўкорол» жамоа хўжалиги деҳқонлари кўкламда 1000 гектар майдонда чигит қадашни режалаштиришган. Унинг 170 гектарига андижонликлар усули асосида чигитни плёнка остига экишга пухта тараддуд кўрилаяпти.

8 Март — Халқаро хотин-қизлар байрами арафасида барча боғроғларга шакл бериш ишлари ниҳоясига етказилди. Мавжуд ғаллазорлар ҳам икки бор озиқлантирилиб, суғорилаяпти.

* * *

Чигитни плёнка остига экиш усули сирдарёлик мирешкорларга ҳам яхши самара берди. Ўтган хўжалик йилида ана шу усулда экилган майдонларда ҳосилдорлик ўртача 5—7 центнергача ортди.

Боёвут туманидаги «3-Боёвут» ширкатлар уюшмасида бўлиб ўтган семинар-кенгашнинг асосий мавзуси чигитни плёнка остига экишга қаратилди. Унда вилоятдаги барча хўжаликлар раҳбарлари, мутахассислар иштирок этиб, экиш мавсуми олдидан фикрлашиб олдилар.

ТУТЗОРЛАР КЕНГАЯДИ

Пиллачилик — хоразм мирешкорларининг сердаромад манбаларидан бири ҳисобланади. Ўтган йили вилоятнинг 99 та хўжалигида ипак қурти парваришланиб, кўзланган натижага эришилганди. Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, жойларда эътиборсизлик туфайли бир миллион донадан ортиқ тут ва тут кўчатлари айрим нопок кимсалар томонидан кесиб ташланган.

Баҳорнинг мўътадил келганлиги тут кўчатлари ва плантацияларни кўпайтиришга имкон берди. Ҳозирги кунда ҳар бир хўжаликда бу юмушлар бошлаб юборилган. уларга шарт-шароитлар яратилиб, тушликда иссиқ овқат ташкил этилган.

ҲАР ҚАНЧА АРДОҚҚА ЛОЙИҚ

Иқтисодиётни мустаҳкамлаш ва меҳнат жамоаларида иш режаларининг уддаланишида хотин-қизларнинг ҳиссаси катта. Уларнинг ҳар бири қўшаётган ҳиссаси келажакка қўйилаётган тамал тоши билан баробар.

Жиззах вилояти ҳокимлигида бўлиб ўтган йиғилиш мавзуси 8 Март — Халқаро хотин-қизлар байрамини кўнгилдагидек нишонлашга бағишланди. Илғор пахтакор, соҳибкор, пиллакор ва ғаллакор хотин-қизлар пул мукофотлари, қимматбаҳо совғалар билан тақдирланадилар. Шу куни фаоллардан иборат махсус гуруҳ кам таъминланган оилалар ва меҳнат фахрийларининг уйларида бўлиб, уларга ҳокимликнинг совға-саломларини топширадилар.

ЯЙЛОВ ТЎЛАР ҚЎЙ-ҚЎЗИГА

Қўриқ Усмон Юсупов туманидаги Ғафур Ғулом номли жамоа хўжалиги қоракўлчиликка ихтисослашган. Шу кунларда чўпон-чўлиқлар учун масъулиятли палла — қўзилатиш мавсуми бошланган. Отарларда мавсумнинг беталофат ўтиши учун барча чора-тадбирлар кўрилаяпти. Ем-хашак ҳам етказиб турилибди.

Чорвадорларнинг ниятлари улуғ. Улар ҳар 100 бош совлиқдан 105 тадан соғлом қўзи олишни ва тўқсон фоизини ўстиришга қолдиришни режалаштиришган.

Б. ХОЛМУРОДОВ.

Мева-сабзавотчилик, картошкачиликни ҳам пахтачилик, ғаллачилик даражасига кўтариш-Агросаноат мажмуининг долзарб вазифаси

МИРИШКОР ТАСАРРУФИДА БЎЛСА...

Бозор иқтисодиёти шароитида хўжаликларда боғдорчилик ва узумчилик соҳаларини ривожлантириш, мўл маҳсулот етиштириш омиллари мавзуидаги Фарғона водийси миқёсидаги анжуман учун Чортоқ тумани танланганлиги бежиз эмас. Мавжуд 12 та жамоа ва ширкат хўжалигининг 8 таси мева-сабзавотчиликка ихтисослашган ушбу туманда бу соҳада кўпгина илғор тажрибалар бор. Шу билан биргаликда мазкур муҳим тармоғи муаммолари ҳам бу ерда тўла намоён бўлиб турибди.

Бобур номли хўжалик ижарачи боғбонлари олиб бораётган ишлар катта таассурот қолдиради. Хусусан, олманинг серҳосил розмарин нави бир текис саф тортган 10 гектарлик боғ кўзни қувонтиради. Ундан ўтган йили, рўй берган табиий офатларга қарамасдан, гектарига 60 центнердан ошириб ҳосил олинган. Миришкорлар бу йил 90 центнерни кўзлаб меҳнат қилишяпти. Олмазорда биронта сийрак бўлиб қолган жой топилмайди, вақтида шакл берилган, кузги ўғитни етарли олган, қишки яхоб сувига икки марта тўйдирилган дарахтлар тана ва новдаларидан гўёки куч ёғилади, улар жуда бегубор. Чуқур ҳайдалган тупроқ кераклича намни сақлаб, билқиллаб турибди. Дарахтлар оқланган, уларнинг ҳар бирига зараркунанда ҳашоратларнинг ғумбакларини тўплаб, йўқотиб юбориш учун эски матолардан белбоғлар ўралган. Белбоғлар ҳар 10-15 кунда қайноқ сувда чайилиб, қайта тақиб қўйилади. Омилкорлар дарахт танаси ва шоҳларида шира ҳаракати бошланмай туриб, касаллик ва ҳашоратларга кимёвий ишлов беришни ниҳоясига етказганлар. Т. Акбаров тасарруфидаги олма дарахтлари орасида «КЯУ-100» русумли агрегат ишламоқда. Унинг воситасида ҳар бир туп атрофида 60-100 см. чуқурликда тўрттадан чуқурча ковланмоқда. Боғбон ва унинг кўмакдошлари чуқурчага 60 кг. миқдорида маҳаллий ва маъданли ўғит аралашмасини солиб, кўмиб қўйишаётир. Уялаб озиқлантириш усули аввалгисига нисбатан ўғитни бир неча баравар тежаш, самарадорликни кескин ошириш имкониятини беради. Бу ерда баҳорги қўшимча шакл бериш ҳам ўтказиляпти. Қиш бўйи қуриб, синиб ёки қувватсизланиб қолган шох ва новдалар қирқиб ташланяпти. Аррада кесилган жойларга махсус мойли бўёқ-малҳам суртиб қўйилмоқда. Ишлатилаётган барча тиғли асбоблар бочкада қайнаб турган сувга вақти-вақти билан ботириб олинади. Бундан мақсад, дарахтларга касаллик юқишининг олдини олишдир.

«Ўзбекистон» жамоа хўжалигида «Тоифий» навидан 150, винобоп навдан эса гектарига 180 центнергача етказиб ҳосил олаётган уста боғбонлар бор. Улардан бири Ҳ. Йўлдошев бўлиб, бу йил ўзгача шижоат билан меҳнат қилмоқда. Сабаби, ўнлаб ҳамкасблари қатори бир гектар токзорни узоқ муддатли ижарага олди. 1980 йилда барпо этилган, 1400 туп ток мавжуд бу узумзор учун жорий йилда 100 минг сўм тўлайди. Бунинг ярмини нақд тўлади, қолганини кузда ҳосилни сота бошлаганда беради. Боғни ижарага олгач, унинг биринчи қилган иши қатор ораларига 40 тоннаға яқин гўнг келтириб солиш бўлди. Етиштирилган ҳосилни қачон, кимга сотиш унинг ўз ихтиёрида. Хўжалик шартномага кўра фақат сув таъминотини зиммага олган. Боғбон маъданли ўғит солишда, ҳашоратларга қарши курашда ёхуд бошқа ҳолларда ёрдам олса, бунинг учун хўжалик билан алоҳида ҳисоб-китоб қилади. Ижарачи экология талабларини бузса, токларни нобуд қилса, фақат ўз манфаатини кўзлаб мавжуд навни бошқа навга айлантиришга ҳаракат қилса, ёки шунга ўхшаш қўпол хатоликлар содир этса, тегишли комиссия хулосасидан сўнг, ундан узумзор қайтариб олиб қўйилиши ҳам белгиланган. Боғбон бу йил баҳорнинг 15-20 кун эрта келаётганидан фойдаланиб, ўн нафар оила аъзолари кўмагида қисқа муддатда токларни очиб, симбағазларни таъмирлаб, зангларни тараб қўйди. Ўғитлаш, суғориш, янги кўчат экиб сийрак жойларни тўлдириш ишларини бажаряпти. Токзор қатор орасида буғдой ҳам ўсяпти. Лекин у ҳар икки қатор орасининг биттасига экилган, токларга экинсиз томондан трактор билан ишлов берилади. Бу йил ғалла парваришланаётган қатор ораси янаги йил бўш қолдирилади.

Ҳа, боғбон ва соҳибкорнинг, деҳқоннинг қалбида мулкдорлик туйғуси жўш урса, у ҳар бир туп дарахт, ҳар қарич ердан барака ундиришга интилади. Туманнинг боғ ва узумчилик тармоғида 1500 та оилавий пудратчи фаолият кўрсатмоқда. Бу усулга хўжаликларни иқтисодий заифликдан олиб чиқиш, биронта ҳам боғ ва узумзор қаровсизлик жафосини чекмаслигини кафолатлашнинг асосий чораси деб қаралмоқда. Ҳозиргача 529 гектар боғ, 276 гектар узумзор ижарачилар қўлига ўтди.

Наманган вилоят «Мева-сабзавот» бирлашмаси раиси Н. Қурбонбоев таъкидлаганидек, ўтган йили ниҳоятда мураккаб келиб, табиий офатлар кўп талофат етказган бўлишига қарамай, вилоятда боғлардан 37,6 токзорлардан 27,3 центнердан ҳосил олинди. Бу асосан, боғбон ва соҳибкорларда мулкка эгалик ҳисси шаклланганлиги самарасидир. Янгиқўрғон туманидаги «Исковот», «Нанай», Охунбобоев номли, «Туркистон», Д. Сатторов номли, Наманган туманидаги «Самарқанд», Поп туманидаги Беруний номли, Тўрақўрғон туманидаги «Соҳилобод», Чортоқ туманидаги Улуғбек номли, «Чортоқ», «Ҳазратшоҳ» хўжаликлари йилни тармоқдан фойда билан якунладилар. Шу билан бирга, вилоятда соҳадан зарар кўриб ишлаётган, қарзга ботган хўжаликлар ҳам кўп.

Турли агротехник тадбирларда ишлатиладиган махсус техника ва механизмлар деярли сотиб олинмаяпти. Худди пахтачилик ва ғаллачиликда бўлгани каби техника воситаларини лизинг йўли билан марказлашган тартибда сотиб олиш масаласи кўриб чиқилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Етиштирилган маҳсулотларни экспорт қилиш ночор аҳволда. Бултур вилоятда бор-йўғи 100 тонна атрофида узум четга чиқарилди. Бу хўжаликларда етиштирилган жами узумнинг 0,4 фоизи демакдир. Мева деярли экспорт қилинмади.

Чет эллик ҳамкорлар билан биргаликда мева ва узумни қайта ишловчи бир қанча қўшма корхоналар очилди. Табиийки, уларга хўжаликлардан фақат юқори сифатли хомашё талаб қилинади. Бу эса худди пахтачилик, ғалла ва картошкачиликда бўлгани каби боғдорчилик ва узумчиликда ҳам ҳосил етиштиришнинг жаҳон миқёсидаги интенсив технологияларини жорий этишни тақозо этаяпти. Бундай технологиялар айниқса Испания, Италия, Португалия, Франция сингари мамлакатларда бор. Ана шу юртларга хўжалик раҳбарларини, боғбон ва мутахассисларни тажриба ўрганиш учун юбориш, уларнинг билимларини бойитиш айни муддаодир.

Ҳозиргача вилоятда ижара усули жорий этилган боғ майдонлари 5115 гектарга, токзорлар эса 2471 гектарга етди. Эндиликда ҳамма гап тузилган шартномалар тарафлар томонидан қатъий бажарилишини таъминлашда. Шунга эришиш керакки, меҳнатни ташкил этишнинг мазкур замонавий шакли туфайли ижарачи ҳам, хўжаликлар ҳам барака топиши керак.

Вилоятда боғ ва токзорларни таъмирлашга алоҳида куч-эътибор қаратиляпти, эски кам ҳосилли боғларнинг бахридан ўтиляпти. Кейинги йилларда 1113 гектар боғ, 506 гектар токзорлар бузилиб, ўрнига янгилари барпо этилди. Вилоят боғбон ва соҳибкорлари бу йил бултургига нисбатан 12 минг тонна кўп мева, икки баравар кўп узум етиштириш учун куч-имкониятларни сафарбар этмоқдалар.

Бир гектар боғ ёки узумзорга кимёвий ишлов берилиши учун йилига қарийб 60 минг сўм талаб этилади. Ижарачи боғбон харажатни камайтириш чораларини қидиради, албатта. Шуни ҳисобга олиб, унга иложи борича арзонроқ тушадиган хизматларни, техника воситасида ишлов ўтказишни таклиф қилиш керак. Кимёвий дорилар савдосини ҳам улгуржи, ҳам чакана шаклларда изчил ташкил этиш зарур. Ҳозирги кунда препаратларнинг бир қанча энг зарур турларини вақтида топиб бўлмаяпти. Гап зараркунандаларга қарши кураш ҳақида борар экан, боғбонлар учун препаратларни қандай қўллаш, қачон, қайси касалликка қарши ишлатиш тўғрисида билим бериладиган қисқа муддатли ўқув курслари ташкил этилса, мақсадга мувофиқ бўлади. Фарғона водийсидаги биоусул воситасида юқори ҳосил олаётган хўжаликлар тажрибасини кенг ёйиш катта наф келтиради.

Айрим тайёрлов идоралари ва қайта ишлаш корхоналари бевосита боғбоннинг ўзи билан шартнома тузмаяптилар. Бунинг сабаби маълум: уларнинг вақтида ҳисоб-китоб қилишга кўзлари етмайди, шартнома боғбон билан эмас, хўжалик билан тузилса,, қулоқлари тинчроқ бўлади, гўё. Айрим қайта ишлаш корхоналари замонавий технологиялар билан жадал қуролланиб, экспортбоп, омборда кўп туриб қолмайдиган тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришни ҳамиша ҳам дуруст уддалаша олмаётгани боғдорчилик ва узумчилик ривожига салбий таъсир кўрсатаётир.

Боғ ва узумчиликда эркин иш юритиш шакллари кенг жорий этилаётган экан, яна бир масалани назардан қочирмаслик керак. Айрим хўжалик раҳбарлари, баъзи бир боғбонлар ишлаб чиқаришни бугунги маҳаллий бозор талабига мослаштиришга уринишлари мумкин. Бошқача айтганда, ҳосилни сотишдан ҳозирча кам даромад келаётган мева ва узум турларини бошқасига алмаштиришни кўзлашади. Бунга йўл қўйиш ярамайди. Зотан, инсон организми, халқимиз саломатлиги учун ҳар бир мева турининг ўз ўрни бор. Қимматбаҳо туршак берадиган ўрик билан биргаликда баҳордаёқ пишиб оғизга тегадиган оқ ўрик ҳам керак. Боғ маҳсулотлари хил ва турларини қашшоқлантириш кечирилмас хато бўлади. Аксинча, жайдари навларни тўла сақлаш билан бир пайтда дунёнинг турли бурчакларидан маҳаллий иқлимимизга мослаша олувчи меваларни келтириб, янги-янги серфайз боғлар яратиш давримизга муносиб ишдир. Узумчиликда хўраки, кишмишбоп навлар билан бирга мусалласбоп навларга ҳам эътиборни кучайтириш лозим. Мамлакатимиз валюта захирасини кўпайтиришга хизмат қиладиган виночилик саноатининг келажаги катта.

Боғдорчилик ва узумчиликни жадал ривожлантириш борасида давлат миқёсида белгилаб берилган улуғвор чора-тадбирларни амалга ошириш, соҳани республикамиз Президенти, ҳукуматимиз ундаётган кенг истиқбол йўлига олиб чиқиш фидойиликни талаб этади. Бу, энг аввало, халқимиз саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлодни камол топтиришга хизмат қилади.

Ё. ДАРМОНОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Юртимизда фасллар келинчаги — баҳор кезмоқда. Усмон Юсупов номидаги мева-сабзавот етиштиришга ихтисослашган Халқобод боғдорчилик хўжалиги соҳибкорлари баҳорги юмушларни соз ва сифатли ўтказишмоқда. Мавжуд боғ ва токзорлар махсус ишловдан чиқарилиб, дарахтларга шакл бериш ишлари қизғин олиб борилаяпти. Айни паллада 2 минг туп ўрик, 600 туп бодом ва шафтоли қийғос гуллади. Боғбонлар нияти қутлуғ. Улар бу йил шаҳарликлар дастурхонига 2,5 минг тонна сархил мева-сабзавот етказиб беришга аҳд қилишган.

Суратда: хўжалик тажрибали боғбони Ҳамидулла Ҳакимов.

Р. АКБАРАЛИЕВ олган сурат.

МЕҲНАТ ҚАДРИ

Тошкент туманидаги Абдураҳмонов номли хўжалик ҳудудида яшовчи кўп минг кишилик аҳолининг соҳибкорликка иштиёқи баланд. Боғдорчилик ва узумчиликка ихтисослашган хўжаликда ўз касбига меҳр қўйган, тажрибали деҳқонлар кўп. Уларнинг меҳнати тобора қадр топмоқда, пировард натижадан манфаатдорлиги ортмоқда.

Хўжаликда 194 гектар боғ, 107 гектар токзор мавжуд. Бу майдонлар 200 дан зиёд соҳибкорга оилавий пудрат асосида тақсимлаб берилган. Шартномага мувофиқ етиштирилган маҳсулот қийматининг ўттиз фоизи иш ҳақи сифатида уларга берилади. Бундан ташқари етиштирилган ҳосилнинг шартнома режасидан ортиқчаси ҳам пудратчига мукофот тариқасида қолдирилади.

Соҳибкорга маҳсулотни сотиш ҳуқуқининг берилгани ҳам улар қизиқишини кучайтирмоқда. Хўжалик маъмурияти ҳузуридаги нархлаш комиссияси мева ва узумга бозордагидан 40 фоиз арзон баҳо қўйиб беради. Бу эса боғбонни арзон ва сифатли ноз-неъмат етиштириш, нобудгарчиликка йўл қўймасликка рағбатлантирмоқда, даромадни янада кўпайтиришга имкон яратмоқда. Бошқача айтганда, хўжаликда ҳосилдорликнинг ошиши ҳисобига ҳар гектар боғдан ўртача 150-200, токзорлардан эса 250-300 минг сўмгача даромад олинмоқда. Мавжуд 16 гектар иссиқхоналарнинг ижарага берилгани ҳам йил бўйи мўл-кўл ноз-неъмат етиштиришда катта аҳамият касб этмоқда.

— Иш самарадорлигини янада ошириш, деҳқон даромадини кўпайтириш учун барча имкониятлар мавжуд, — дейди хўжалик бошқаруви раиси Абдураҳим Абдураҳмонов. — Бунда оила пудрати жуда қўл келяпти. Ерга, мулкка эгалик ҳисси ортмоқда, меҳнатга қизиқиш кучайиб бораётир. Эндиликда хўжалигимизни қишлоқ хўжалиги ширкатига айлантириш тараддудидамиз. Бу мақсадимиз рўёбга чиқса, шубҳасиз, деҳқон даромади янада кўпаяди. У нафақат етиштирган маҳсулотига қараб моддий манфаат топади, хўжаликка келтирган фойда ҳисобидан девиденд ҳам олади, жамоа мулкига тегишли пай асосида эгалик қилади.

Айни пайтда хўжаликда янги мавсумга пухта тараддуд бошлаб юборилди. Кузда мевали боғ ва токзорлар касалликларга қарши дорилангани, зарур агротехника тадбирлари ўз вақтида ўтказилгани ҳосил куртакларининг бўлиқ етилишини таъминламоқда. Бу эса соҳибкорлар жорий йилда ҳам эл дастурхонига кўплаб мева ва сабзавот тортиқ этишидан далолат беради.

Неъмат ДУШАЕВ,
ЎзА мухбири

Қуйи Амударё воҳаси азалдан ўзининг болга тўла боғлари, асалдан ҳам ширин мевалари билан довруғ таратган. Бугунги кунда ўша боғлар шуҳратини қайта тиклаш, аҳолини сара, сервитамин мева билан таъминлашни яхшилаш, тармоқда туб ўзгаришларга эришиш борасида ишончли қадамлар қўйилмоқда.

Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти боғбонлари, тармоқ мутасаддиларининг ҳудудий кенгаши учун Беруний тумани бежиз танлагани йўқ. Қадимданоқ бу гўзал заминда ўнлаб йирик боғлар гуллаб-яшнаган. Мустақиллик офтобининг ҳаётбахш нурлари боғ-роғларимиз жамолида яққол кўринмоқда. Мисол учун ҳудудий кенгаш ўтказилган «Шоббоз» хўжалигида боғлар майдони истиқлолнинг етти йили мобайнида 10 гектардан 44 гектарга етказилди.

Ҳозирги кунда Қорақалпоғистонда боғдорчиликни ривожлантиришнинг муҳим тадбирлари белгиланган. Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши ҳар 1000 гектар ҳайдаладиган ер ҳисобига 15 гектардан боғ барпо этиш вазифасини кун тартибига қўйди. Мазкур ишни ҳар бир туманда, ҳар бир жамоа хўжалигида, ҳар бир маҳаллада тезроқ амалга ошириш чоралари кўрилмоқда. Тармоқнинг бошқа масалалари билан бирга боғдорчилик муаммолари ҳам Вазирлар Кенгашининг ҳар ой ўнинчи санасида ўтказилаётган сайёр мажлисларида атрофлича кўриб чиқилмоқда.

Хоразм вилоятида 6200 гектар боғ бор. Шундан 2700 гектари мева бермоқда. Мева ҳосилдорлиги ўртача 60 центнерни, узумчиликда ўртача 80 центнерни ташкил этмоқда.

Ҳудудий кенгашни Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари — қишлоқ ва сув хўжалиги вазири ЖУмабой Қўчқоров очиб, тармоқ аҳли олдида турган вазифаларга тўхталди. Қуйи Амударёда боғдорчиликни янада ривожлантириш юзасидан қатор фикрлар ўртага ташланди.

ҚЎШСОҲИЛ БОҒЛАРИ ҚАЙТА ТИКЛАНАДИ

Шоназир ЮСУПОВ — Урганч туманидаги узумчилик хўжалиги раиси:

— Элимиз дастурхони ҳамма турдаги мевалар, шу жумладан сара узум билан тўкин бўлмоғи керак. Бунинг учун токчилик соҳасида катта ўзгаришларга эришиш талаб этилади. Биринчидан, мавжуд токзорлар парваришини яхшилаш, иккинчидан, янги узумзорлар яратиш лозим.

Бизнинг хўжалигимизда 300 гектар токзор бор. 1998 йилда ҳар гектардан 70 центнер узум олдик. Бу 1997 йилга нисбатан икки баравар камдир. Шу туфайли ҳозирдан токларимизни очиб, суғориб, озиқлантириб жорий йилда гектарига 150 центнердан узум олишнинг барча чораларини кўрамиз.

Худоёр АМИНОВ — Тўрткўл туманидаги «Шўрахон» хўжалиги боғдорчилик бригадаси бошлиғи:

— Хўжалигимизда 31 гектар боғ бор. Шунинг 17 гектари мева бермоқда. 2 гектар токзоримиздан тузук ҳосил олмоқдамиз. Ўтган йили боғларимиз 1,2 миллион сўм даромад берди. Аммо биз бу натижадан асло қониқаётганимиз йўқ. Сабаби боғларимизнинг хатоси кўпроқ. Қолаверса, боғ зараркунандаларига қарши муваффақиятли кураша олмаётирмиз. Мева дарахтларига шакл беришда йўл қўяётган камчиликларимизни мутахассислар очиқ-ойдин кўрсатиб беришди.

Рўзимбой ОТАЖОНОВ — «Хоразм» кўчатчилик хўжалиги етакчиси:

— Қорақалпоғистон Республикаси ва бизнинг Хоразм вилоят меҳнаткашлари қийин экологик шароитда яшамоқдалар. Уларнинг саломатлигини мустаҳкамловчи энг ишончли воситалардан бири элимизнинг ширин-шакар меваларидир. Демак, халқимизни сархил ва арзон мева билан таъминлаш бугунги куннинг устивор вазифаси ҳисобланади. Бу борада кўчатчилик муҳим аҳамият касб этади. Кейинги йилларда кўчатчиликка бўлган эътибор анча кучайди. Бироқ бу масала билан кўчатчилик агротехникасидан бутунлай бехабар кишиларнинг шуғулланиб юрганини кўриб ҳайрон қоламиз. Айни кунда қўшҳосил боғбонлари учун 150 минг туп сара кўчат ҳозирлаб қўйибмиз!

Ҳудудий кенгашда тармоқнинг энг муҳим масалалари муҳокама этилди, уларни ҳал қилиш юзасидан чоралар белгиланди.

— Халқимизда «кенгашли тўй тарқамас» деган гап бор, — деди Беруний тумани ҳокими, Қорақалпоғистон Жўқориғи Кенгеси депутати Олланазар Жуманиёзов. — Шу маънода бу кенгаш жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Боғлар авваламбор эл дастурхонини тўкин қилса, иккинчидар, юрт кўркига кўрк қўшади. Кенгаш ўтган боғни туманимиздаги гўзал жойлардан бирига айлантирмоқчимиз. Сабаби боғ ёнида Хотира ёдгорлиги ҳам бор.

Ўтган йили туманимиз боғларидан 235 тонна олма, 90 тонна ўрик, 28 тонна узум йиғиб олинган эди. Бу йил боғдорчиликка алоҳида аҳамият бериб, меҳнаткашларимиз дастурхонига кўпроқ мева етказиб берамиз!

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ДАРОМАДНИ КЎПАЙТИРАМАН ДЕГАН, ҲОСИЛДОРЛИКНИ ОШИРАДИ

(Боши 1-бетда)

лар йирик, донадор, бир текис етилади. Тупда бир йиллик новдалар яхши, бақувват ўсади.

Маълумки, бултур куз фасли одатдагидан қуруқ ва иссиқ келди. Бу йил қиш ойларида совуқ кунлар вақти-вақти билан иссиқ ҳаво билан алмашиб туриши натижасида мевали дарахтлар, токнинг эртароқ уйғониши, барвақт вегетация бошланиши кутилмоқда. Шуни ҳисобга олиб, ҳаво қуруқ-илиқ кунлари агротехника тадбирларини одатдагидан эртароқ ва тўла ўтказилиши талаб этилади.

Ўтган йили ўғитланмаган боғ-токзорлар чарчади. Тупроқда ўғит моддалари етишмайди. Агар боғ-токзорлар тўла ва чуқур ўғитланмаса, дарахт буталмаса, ток тупида тўла хомток ўтказилмаса мева майда бўлиб етилади. Стандарт талабига жавоб бермайди. Ҳосилдорлик пасаяди, туп новда шохлари ногирон ўсади. Бу ҳол кейинги йил ҳосилига ҳам салбий таъсир этади.

Боғдорчилик хўжаликларида мева-узум етиштиришда ижара пудратини, оила, бригада пудратларини кенг қўллаш, ўтган йилги иш натижаларини кўриб чиқиб янги шартнома тузиш, 1999 йил вазифаларини аниқлаш шу куннинг муҳим вазифасидир. Шунингдек, пудратчилар мева ва узумдан мўл ҳосил етиштиришлари учун уларнинг заруриятларини аниқлаш, ишларида ёрдам бериб бориш даркор.

Шу қаторда боғ-токзорлардаги ҳисоб-китоб ишларидаги мавжуд камчиликларга тез хотима бериш, ҳар гектар боғ-токзорларни тўғри ҳисобда бўлишини таъминлаш керак. Ёш боғ-токзорларни тўла қалинликда бўлишини жадаллик билан таъминлаш, уларни ҳосилга кириш вақтини тўғри аниқлаб, режага киритиш ҳам муҳим вазифа ҳисобланади.

Токзорларда жадаллик билан шпалерларни таъмирлаш, сим тортиш, кузда кесилмай ва кўмилмай қолган токзорларда тупни эрта, куртак амал олгунга қадар буташ, шакл бериш, новдаларини заруриятга қараб қисқартирилишини тўла ўтказиш зарур.

Зовур, дренаж иншоотларини чуқурлаш, тозалаш, ариқ, сув йўлларини тозалаш, суғоришга тайёрлаш, шунингдек, шўрланган тупроқли боғ-токзорлар шўрини яхши муддатда ювиш жоиз. Айниқса, сув таъминоти етарли бўлмаган, тоғ бағридаги лалми ва ярим лалмикорликда жойлашган боғ-токзорларга иложи борича мириқтириб ковус сувини бериш, ёмғир сувларидан фойдаланиш, тупроқда нам йиғиш, йиғилган намни сақлаш кабилар ҳам муҳим тадбирлардан саналади.

Боғдорчиликда кадрлар масаласи ғоят муҳим муаммо бўлиб қолди. Кўпчилик хўжаликда ўз касбини пухта билган, севган мутахассислар етишмайди. Соҳа етук кадрлар билан таъминланмас экан, кўзланган мақсадга эришиш мушкул. Ҳозирги замон тараққиётидан хабардор бўлган ёш кадрларни тайёрлашга ҳар бир хўжалик раҳбари катта эътибор бериши лозим.

Илмий корпорациямиз хўжаликларида бу йил ҳам етарли миқдорда серҳосил, интенсив шаклдаги 20 турдаги мева, ток, гул кўчатлари етиштирилган. Эски, ҳосилдан қолган боғ-токзорларни таъмирлаш, ёш боғ-токзорлар хатосига кўчат экиб, уларни тўла қалинликка келтириш учун янги боғ-токзорлар, гулзорлар барпо этиш ва шахсий хўжаликларни мева, ток, гул кўчатларига бўлган талабларини тўла қондиришга етарли миқдорда кўчат бор. Бу кўчатлардан истаганча олишлари мумкин.

Ҳозирги шароитда, айниқса, дарахт таналарини профилактик оқлаш фойдали. Бу тадбир дарахт танасини офтоб уришидан сақлайди. Ток кўмиладиган айрим минтақаларда токнинг бир қисми кузда кўмилмай ва қирқилмай қолган бўлса, бундай жойларда ток шпалерда экиб, ерда ўстирилган, туп тепасида шира суви қўзғалмасдан, ток тупи кесилиши, буталиши керак. Ишком, симбағаз ва сўрилар яхшилаб таъмирланиши даркор. Шпалерсиз ўстирилган ток тупида зарурияти йўқ новдалар кесилади, қолдирилганлари тараб қўйилади.

Ток юқори савияда парваришни талаб этади, шунга эътибор берилса, ҳар йили юқори ҳосил, сифатли, донадор узум етилади. Шунингдек, ток вегетация даврида тупида камида 2—3 маротаба тўла хомток ўтказиш муҳим тадбир ҳисобланади. Ток тупида биринчи хомток ўтказишда ёш, ҳосилсиз, ортиқча кўк новдалар олиб ташланиб, бақувватлари қолдирилади. Иккинчи хомток шўралар ток гуллаб, ғўраси мошдек бўлганда ўтказилади. Сўнг ёз ойида заруриятга қараб, туп қалинлашиб кетса, учинчи маротаба хомток ўтказилади. Туп шаклига зарурияти йўқ, қалинлашган новдалар олиб ташланади. Шундагина қолдирилган новдалар кузгача чиниқиб, пишиб етилади. Серўсиқли хўраки ток тупларида ТУР препаратини қўллаш ҳам зарур.

Кўпчилик хўжаликларда авваллари катта ёшдаги ҳосилдор олма, нок, беҳи, гилос каби мевали дарахтларнинг аксарияти бир неча йил мобайнида буталмай қолган. Шу боис бундай дарахтларни эрта баҳорда буташ, ортиқча тупга зарурияти йўқ новда, шохларнинг олиб ташланиши зарур. Ушбу тадбир натижасида сифатли ҳосил олиш билан бирга тупнинг бир йиллик новдалари ва ҳосилдор шохлари етишишига катта ижобий таъсир кўрсатади. Ўз вақтида кесилиб, буталаб турилган дарахтлар яхши парваришланса, ҳар йили мева беради. Акс ҳолда улар бир йили юқори ҳосил берса, келгуси йилда мева тугмай қолиши мумкин.

Данакли мева боғларда айрим навлар бир йиллик шохда ҳосил тугади. Бундай ҳолда бир қисм бир йиллик новда кесилмай ҳосилга қолдирилади. Қолган ортиқча новдалар сийраклаштирилади ва қисқартирилади. Мевали дарахтлар 2—3 йилда бир маротаба мукаммал даражада кесиб, бутаб турилади.

Янги экилган, ёш боғ-токзорларнинг тўла қалинликда бўлиши таъминлаб борилади. Қатор ораларидаги бўш ерлардан унумли фойдаланиш, қўшимча қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш мақсадида ва хўжалик иқтисодига мадад беришни кўзда тутиб, қатор ораларига эртаги ва ўртаги сабзавот, полиз, дуккакли экинлар экиш керак. Шунда ёш ток ва дарахт кўчатлари ўзига хос тарбияланади, суғорилади, ўғитланади, тупроғи ишланади. Аммо қатор ораларида кечки экинлар ўстириш тавсия этилмайди.

Таъкидлаганимиздек, бу йил қиш мавсуми илиқ келиши натижасида кўпгина зараркунандалар — олма қурти, куя, кана, қалқондорлар, ширалар, замбуруғли касалликлар калмараз (парша), монилиал куйиш, клястеропориоз (доғланиш), гоммоз, шафтолининг барг бужмайишини келтириб чиқарадиган юқумлари сақланиб қолди.

Шунинг учун боғ ва токзорларда мавсумий парвариш ишларини ўз вақтида ва сифатли ўтказиш билан бир қаторда зараркунанда ва касалликлардан ҳимоя қилиш тадбирларини ҳам самарали муддатларда бажаришимиз зарур. Тупроқ етилиши билан дарахт атрофлари 25—30 см чуқурликда ағдариб чопилади ва дарахт тагидаги ажриқ, ғумай каби бегона ўтларнинг илдизларидан тозаланади. Бунда тўкилган барглардаги касаллик юқумлари кўпгина зараркунандалар, девпечак уруғлари чуқурроқ тупроқ қатламида қолиб унувчанлиги йўқолади.

Қалқондорларга қарши куртаклар бўртгунга қадар 5—6 фоизли 30-сонли препарати (100 л. сувга 5—6 кг) ёки 3 фоизли нитрофен (100 л. сувга 3 кг) сепилади. Қалқондор ва каналларга қарши 0,6 фоизли (100 л. сувга 600 гр) фазалон (золон, бензофосфат) ёки карбофосни куртаклар ёзила бошлашда ҳам қўллаш яхши натижа беради. 5 даражали ООК (ИСО) ҳам самаралидир.

Шу даврда калмараз (парша)га қарши 3 фоизли бордо суюқлиги (10 л. сувга 3 кг мис купороси ва шунча оҳак) ёки 5 даражали ООК қўлланилади. Уруғли мева боғларни куртга қарши биринчи ишлов гулларнинг 75—80 фоизи тўкилганда ўтказилади. Иккинчи марта 12—15 кун ўтгач такрорланади. Кузги ва қишки навларига учинчи дорилаш гулдан чиққач, 45—47 кундан сўнг ўтказилади. Иложи бўлса феромонли тузоқлар ёрдамида муддатлар яна ҳам аниқланади. Препаратлардан 0,3 фоизли фозалон ёки карбофос (100 л. сувга 300 гр) ёки 0,05—0,06 фоизли суми-альфа, талстар (100 л. сувга 50—60 гр) каби препаратлар қўлланилади. Кичикроқ майдондаги боғларда тутқич белбоғлардан фойдаланса бўлади.

Данакли мева боғларни куртаклар бўртгунга қадар 3 фоизли бордо суюқлиги ёки 5 даражали ООК (олтингугурт-оҳак қайнатмаси) билан пуркаган маъқул. Гулдан чиққач 1 фоизли ёки (ООК)ни 1 даражали қилиб пуркаш лозим. Сохта қалқондорларга қарши данакли мева боғлар куртаклар бўртгунга қадар 0,15—0,2 фоиз данитол (100 л. сувга 150—200 гр) ёки 0,6 фоизли (100 л. сувга 600 гр) фозалон ёки карбофос билан ишланади.

Антракноз (қора сон) касаллиги билан шикастланган токзорлар, кишмишбоп, хўраки навлар биринчи галда туплар очилиши билан 5 даражали ООК (ИСО) билан бир текис пуркалади. Бордо суюқлигининг 3 фоизлиси билан ҳам пуркаса яхши самара беради. Новда, занг ва кундаларнинг тўла ҳўлланилишига эътибор берилади. Барглар ёзилгандан сўнг ООК 1 даражали бордо суюқлиги 1 фоизли қилиб қўлланилади.

Узумхўр қуртларга қарши токзорлар 4—5 та чинбарг даврида биринчи марта, гулдан 15—17 кун ўтгач иккинчи марта олма қуртига мўлжалланган препаратлар билан пуркалади. Яхшиси, бензофосфат препаратини гектарига 3—4 кг сарфи билан олтингугуртга қўшиб чанглатган маъқул. Кул касаллигига қарши тўйилган олтингугуртни токлар гулга киргунга қадар биринчи марта 4—5 та чинбарг даврида, иккинчи марта гуллаш арафасида гектарига 20—25 кг, гулдан чиққач 30—35 кг сарфи билан ишлов берилади. 10—15 кг оҳак кукуни қўшиб чанглатилса самарадорлиги ошади.

Боғ ва токзорларни ҳимоялаш тадбирларини бажаришда ишлаш муддатларига, пуркаш сифатига ва препаратларининг меъёрига жиддий эътибор бериш зарур.

Ҳосилдорликни, маҳсулот сифатини оширишда, таннархини арзонлаштиришда, соҳа иқтисодиётини кўтаришда яна бир муҳим омил бу — технология жараёнларини яхши муддатларда тўла ва сифатли ўтказиш, техникадан унумли фойдаланишдир. Боғ-токзорларда технологик тадбирлардан, илм ютуқларидан, техникадан самарали фойдаланиш натижасида соҳа самарадорлиги 35—40 фоизга ошади. Боғбон-соҳибкорлар ва ишчи-хизматчиларга яхши шарт-шароит яратиш, уларни рағбатлантириш, ташкилий ва амалий тадбирларни тўғри олиб бориш ҳам соҳа ривожига ижобий самара кўрсатади.

Юқоридаги айтилган тавсия ва тажрибаларга амал қилинса ҳосилдорлиги паст хўжаликларда (бундай хўжаликлар республикада 70—80 фоизни ташкил қилади) ҳосилдорлик камида 1,5—2 баробарга ошади. Шуни ҳам айтиш жоизки, ҳосилдорликни кўтариш ҳисобига маҳсулот ялпи ҳажмини камида 1,5—2 миллион тоннага етказишнинг тўла имкони бор. Халқимизни йил бўйи турли хил мева-узумга бўлган талабини тўла қондириш тадбирларни яхши муддатларда тўла, сифатли ўтишига боғлиқ.

Тоғли ва тоғолди туманларда, шунингдек, адир, тошлоқ, қумлоқ ва тупроқли ерларни ўзлаштириб, иқтисоди ночор хўжаликларнинг молиявий аҳволини яхшилаш, боғ-токзорлар барпо этиш, мева-узум етиштиришни кўпайтиришнинг мавжуд имкониятларидан биридир. Бу жойларда ишчи кучи етарли, хўраки, майизбоп навларни, данакли меваларни етиштиришга шароит қулай. Шу боис бу ерларда кўплаб қуруқ мева, майиз ва экологик тоза сифатли вино, шампан виноси тайёрлаш имконияти бор.

Кўп йиллик изланишлар шуни кўрсатадики, қиялик ерлардаги боғ-токзорларда томчилатиб суғоришни жорий этиш самаралидир. Бунда ҳосилдорлик 40—50 фоизга ортади, 30—40 фоиз сув тежалади, тупроқ эррозияга учрашининг олди олинади.

Мана, навбаҳор ҳам келди. Нафақат боғбону соҳибкорлар, барчамиз жаннатмакон Ватанимизда кўчат экиш ойлигини кенг кўламда ўтказиш шарафли бурчимиздир. Бунинг савоби жуда катта. Мустақиллик ва Наврўз байрами шарафига боғлар, гулзорлар, хиёбонлар бунёд этишга ёшларимиз ҳам кенг кўламда ўз ҳиссаларини қўшишлари шубҳасиз.

М. МИРЗАЕВ,
Ўзбекистон мевачилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти директори, академик.

СИЗГА – ТАЪЗИМ, СИЗГА – ҚУЛЛУҚ, ЎЗБЕКИСТОН АЁЛЛАРИ

ҲАЁТ ГУЛТОЖИ

Оила тарбиянинг илк ва асосий ўчоғи ҳисобланади. Маънавияти соғлом, шарқона қадриятлар, инсоний меҳр-оқибат устувор бўлган оилада шундай фазилатларни ўзида мужассамлаштирган инсонлар вояга етади. Маънавий баркамол оилани шакллантириш борасида туманимизда ижобий ишлар амалга оширилмоқда. Асосий мақсадни «Соғ она — соғ бола» дастурини ҳаётга татбиқ этишга қаратганмиз. Шу боис биз дастлаб оналар соғлиғига эътибор бераяпмиз. 365 ўринли марказий шифохона, 12 та қишлоқ амбулаторияси, 14 та қишлоқ соғломлаштириш масканлари ва 30 та фельдшер-доя пунктларида 182 нафар шифокор, 1359 нафар ўрта тиббиёт ходимлари астойдил хизмат қилмоқдалар.

Яна қўмитамиз оилада маънавий тарбияни йўлга қўйиш учун қуйидаги ташкилий вазифаларга эътиборни қаратмоқда. Биринчидан, қизларни балоғат ёшига етмасдан турмушга узатишнинг олди олинди. Бунинг учун мактаб ёшидаги қизларга мутахассислар иштирокида тушунтириш, тарғибот ишларини кучайтирдик.

Қариндошлар ўртасидаги никоҳнинг олди олинди. Бунинг учун ҳар хил маҳалла ва хонадонда ёшлар, ота-оналар билан суҳбатда бўлдик. Энг аввало, маҳалла қўмиталари бунга жиддий киришдилар. Чунки бундай никоҳнинг зарари ҳақида маҳалла оқсоқоллари ва хотин-қизлар фаоллари ҳар иккала хонадон ўртасида тушунтириш ишларини олиб боришди. Шунингдек, ўсмир қизларни тиббий кўрикдан ўтказиб, уларни жисмоний соғломлаштириш чораларини кўраяпмиз. Қизларимизга турмушга чиққунларича албатта бирон касб-ҳунарни эгаллаб олишларига кўмаклашмоқдамиз.

Туманимизда 60122 нафар аёл бўлиб, шулардан 27434 нафари туғиш ёшидаги аёллар, 4103 нафари эса ўсмир қизлардир. Ҳозирга қадар 20815 нафар аёл тиббиёт кўригидан ўтказилди.9288 нафар аёл соғломлаштирилди. Шулардан 7294 нафари ёки 80,6 фоизи амбулаторияларда, 1994 нафари ёки 18,4 фоизи шифохоналарда даволанди. Туғиш ёшидаги аёлларни тиббий кўрикдан ўтказиш жараёнида уларнинг 76,0 фоизи камқонлик касаллиги билан азият чекаётганлиги аниқланди. Аёлларимизга 2 та доимий ҳаракатдаги акушер-гинеколог, педиатр, терапевтдан иборат гуруҳ катта ёрдам берди. Яхши ниятга нима етсин — насиб этса, туманимизда «Соғлом она — соғлом бола» дастури тўла амалга ошади.

Ҳаётимизнинг ҳар бир соҳасида, қолаверса, қадамида аёл маънавияти, маърифати, онанинг ўрни беқиёсдир. Аёл қадр топган ва эъзозланган оила ва жамиятда, солиҳа аёл бор жойда — иймони бутун баркамол фарзандлар вояга етади.

Шуни айтиш керакки, туманимиз қишлоқ хўжалигида меҳнат қилаётганларнинг 70 фоизини хотин-қизлар ташкил этади. Бу соҳада фидокор аёлларимиз кўп. Айниқса, Навоий номли жамоа хўжалигининг Ҳикоят Мўминова бошлиқ оилавий бригада аъзолари ўтган йили ҳар гектар ердан 38 центнердан ҳосил етиштириб, мусобақа ғолиби бўлдилар. Илғорлар қимматбаҳо гилам билан тақдирландилар.

Туманимиз ЗАГС бўлими ва фуқаролар йиғинларида ташкил этилган турли мутахассислардан иборат психологик гуруҳлар бўлажак келин-куёвлар билан иш олиб боришмоқда. Шунингдек, судга никоҳни бекор қилиш тўғрисида тушган ҳар бир ариза, албатта, хотин-қизлар қўмитасига кўриб чиқиш учун юборилади. Хотин-қизлар қўмиталарининг бундай оилаларни яраштириш учун қилган ҳаракатлари кўпинча ижобий натижалар бермоқда.

Туманимиздаги «Маҳалла», «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармалари бўлимлари ва туман хотин-қизлар қўмитаси ҳамкорликда ўтказган «Соғлом авлод учун» мавзусидаги амалий семинарларда ёшлар тарбиясида оила ва маҳалланинг тутган ўрни, гиёҳвандлик ва ичкиликбозликка қарши кураш, ҳар томонлама етук авлодни камол топтириш борасида аниқ чора-тадбирлар белгилаб олинди.

Республикамиз мустақилликка эришгандан сўнг миллий қадриятларимизни тиклаш, бойитиш, ҳаётга татбиқ этиш муҳим вазифага айланди. Жумладан, вилоятимиз ёшлари ўртасида миллий ҳунармандчиликни кенг тарғиб қилишга катта эътибор берилмоқда.

Ёшларнинг бўш вақтларини тўғри ташкил этишда республикамизнинг машҳур санъаткорлари, адиблари, олимлари билан учрашувлар ўтказиш, тарихий жойларга оммавий сёҳатлар уюштириш, сайилларни кўпроқ ташкил эта олсак, ёшларнинг жамиятга, умуман одамларга, келажакка бўлган ишонч-эътиқоди кундан-кунга ўсиб боради. Бу эса келажагимизга пухта замин бўлади.

Туман аҳолисининг асосий қисми ёшлардир. Бу халқимиз, миллатимизнинг бебаҳо бойлиги. Яна таъкидлашимиз жоизки, инсон маънавияти, аввало, оилада шаклланади. Поклик, ҳалоллик, меҳр-мурувват, садоқат, шафқат, меҳнатсеварлик, камтарлик каби энг эзгу фазилатлар она сути билан бола кўнглида ғунча очиб гулга киради.

Зеро, ҳар бир аёлнинг оқилалигини билмоқчи бўлсанг, унинг қўл остидаги болаларга боқ, деб бежиз айтишмаган.

Раъно РАҲИМОВА,
Жондор тумани ҳокимининг ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси.

ЧЕКСИЗ ЭҲТИРОМ

Муҳтарам зот — аёлга таъриф бериш ғоят мушкул. Табиат аёлларимизни беназир ва мукаммал яратганки, буни фақат мўъжиза деб аташ жоиз. Ҳа, аёл — мўъжиза! Мўъжизани яратиш эса фақат яратган Эгамнинг қўлидан келади.

Шундай деймиз-у, қаёқда — биримиз қўлимизга қалам олиб таъриф-тавсифини куйиб-ёниб шеърга соламиз, бошқамиз эса мўйқаламимиздан ранглар тўкиб ўша мўъжизани қоғозда тасвирини акс эттиришга уринамиз. Бошқа биримиз ҳатто тошни йўниб, унга жон ато этмоқчи бўлиб... бетимсол гўзалликка гўзаллик қўшмоқчи бўламиз. Барибир — тил ожиз, қалам ожиз. Истеъдод қудрати етмайди!

Аёл — аввало АЁЛ! Тимсоли беқиёс. Ҳаётнинг бир бутун бўй-басти аёл билан мукаммал! Меҳр, муҳаббат, мурувват, вафо, садоқат ва ғазаб... нафрат — ҳамма-ҳаммаси шу аёл тимсолида мужассам!

«Нодира ва Увайсий» деб номланган ушбу сурат-тасвирга би...р... боқинг. Буям бир мўъжиза! Мўъжизалиги шундаки, мусаввир ҳаётни, ҳаётнинг мозийга дахлдор саҳифасини шу куннинг зарварақларига олиб чиққан. Ана, ибо! Ана, латофат! Ана, шарқона ҳаёт лаҳзаси!

Энди мусаввирнинг мана бу қайдларига қулоқ тутамиз: «XIX асрдаги тазкира ва тарих асарларида дарж этилишича, икки шоираи даврон — Нодира ва Увайсий шоҳ саройида бир қанча муддат ҳамфикр, ҳаммаслак бўлиб яшашган. Биргаликда ижод этганликлари ҳам табиий бир ҳол. Бунга ишончли манбалар шаҳодатлик беради.

Инчунун, шоира Дилшод Нодираи давронга бағишлаб, «Тонг маҳал чиқди ҳарамдан турфа моҳ» дея иншо айлаган ғазалида Нодирани ҳам, Увайсийни ҳам шоирона катта эҳтиром ила улуғлайди.

Ким — дедим, Нодира, дедилар ани
Ёнида Вайсий турур олампаноҳ.
Ҳар бири минг шоира ўрнидадур,
Иккови бирла тўлур ҳар боргоҳ...»

— Хўш, Сизни мўйқалам ушлашга ундаган куч нима? Бу буюк икки сиймони ранглар жилосида тасвирга туширишингизда Сизга нима илҳом берди? — сўрайман мусаввир, камтар ва олийжаноб, катта истеъдод эгаси Маҳмуд ака Жўраевдан

— Аввало халқимга, қолаверса, Нодирабегимдек ва Увайсидек буюк аждодлдаримизнинг ижодига чексиз эҳтиромим!

Абдулла ТУРДИЕВ.

Тўлибой ҚОБУЛОВ,
Қорақалпоғистон халқ шоири

ЧИМБОЙЛИК ГУЛИ РУХСОР

Ўзбекистон Қаҳрамони Онесия САИТОВАга

Токи туғилгансан ажиб Чимбойда,
Тенгинг топилмагай хулқу чиройда.
Баёз этмоқ учун таъриф-тавсифин
Қалам қайда, таъриф қилар тил қайда?!

Чимбой қизларининг сочлари сунбул,
Аббоз достон ёзган бериб чин кўнгил,
Гўё қўнган каби дуторга булбул,
Бўлмаган улардан бошқага шайдо.

Ўзингсан шул сулув қизларнинг бири,
Аёл салтанатин жумбоғи, сири,
Манглайда маржондир меҳнатнинг тери,
Орзуларинг оппоқ юлдузда, ойда.

Элнинг нафасидан топдинг сен камол,
Мустақил ўлкамнинг баҳори мисол,
Қаҳрамон нишонин олганинг маҳал
Юртга раҳмат ҳисси чарх урди ўйда.

Бугун диёрда эрк кенг қулоч керган,
Истиқлол ҳар уйга бахт, иқбол берган,
Дунёнинг бешигини тебратиб турган,
Биби Фотималар сийланган жойда.

Момомиз Тўмарис, гўзал Гулойим,
Сенга мерос этиб кетган чиройин,
Йўлингни кўп қизга берсин, илойим,
Бўлаверсин кўплаб қаҳрамон пайдо.

Бахт сози жаранглар бугун Чимбойда,
Қорақалпоқ эли кўркда, чиройда.
Аёлни эъзозлар Ўзбекистоним
Ҳар лаҳза, ҳар соат, ҳар йил, ҳар ойда!

Қорақалпоқчадан Янгибой ҚЎЧҚОРОВ таржимаси

СИҒИНАМАН СЕНГА, МУҲАББАТ

Қуёшимсан ўтли,
ишқи жон,
Гулхан ёнар вужудим аро.
Эҳтирослар қалбимда
султон,
Сеҳрларга тўла бу дунё.

Нигоҳимга қайноқ бир
нигоҳ,
Қадалган ўт, бу не
сир-қараш.
Мулки дилга бўлди
битта шоҳ,
Муҳаббат деб
аталган оташ.

Ҳижрон дарди,
дилоғриғимга,
Малҳами жон, ўтли
дилбар соз.
Тошқин ёғду сингди
бағримга,
Вафо кўйи азиз ва мумтоз.

Севги рози, менга
қанот бер,
Қўшиғингни куйлай
юракдан.
Бир музаффар нурли
сабот бер,
Дийдаларим порласин
бахтдан.

Ёлвораман — оташ
муҳаббат,
Тарк этмагил бу куюк
дилим.
Дардларим оч, эй
моҳи талъат,
Сочларимдек сочилсин
сирим.

Сиғинаман, сенга
муҳаббат,
Меҳр бердинг
қалбимга буюк.
Мурод бердинг, илҳом
ва шавкат.
Сен Тангримсан, ҳар
недан суюк...

Шарбат МУХТОРОВА,
Навоий вилояти
Нурота тумани.

ҚАЛДИРҒОЧЛАР ИН ҚУРГАН АЙВОН...

Тинчлик —
Қуёшдан тўкилган ноёб нур —
Ҳар қатраси бебаҳо бойлик.
Қизлар кўзида яшнаган сурур.
Кекса онамнинг қалбидаги ҳузур,
Сен-ла ўтган кунлар чиройлик.
Тинчлик —
Инсонлар қалбидаги истак —
Орзуларга ундагувчи буюк куч.
Оқ кабутар сўзига маъно берсак,
Асло дайди ўқларга келмасин дуч.
Тинчлик —
Тандирдан узилган иссиқ нон.
Ҳар одамни тонгдан насибаси бор,
Булоқлар кўксида мавжланган туғён.
Булбуллар қўшиғин соғинган баҳор.
Бевақт ҳеч кимга келмасин қайғу,
Муҳаббатни қадри бўлмасин арзон.
Дунёни яшнатиб тургувчи туйғу —
Тинчлик —
Қалдирғочлар ин қурган айвон...

Саодат ОЛИМОВА,
Самарқанд вилояти, Лойиш қўрғони.

МЕҲРИ ДАРЁЛАР

Кейинги йилларда мамлакатимизда аёлларимизнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш юзасидан ибратли тадбирлар амалга оширилмоқда. Зеро, она соғлом, оила мустаҳкам бўлса, жамиятимиз барқарорлиги янада ортади. Мухбиримиз Эркин ТЎЛАГАНОВ чортоқлик турли касб эгалари билан мулоқотда бўлди.

Манзура ОТАҚЎЗИЕВА, «Чортоқ ҳақиқати» рўзномаси мухбири:

— Турли соҳа эгалари билан тез-тез мулоқотда бўламан. Ана шу бағри кенг, саховатли инсонларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли туманимизда кўплаб ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Корхона ва ташкилотларда, хўжаликларда, қишлоқ фуқаролар йиғини, маҳаллаларда меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш ишига алоҳида аҳамият берилмоқда. Кам таъминланган оилалар, ёлғиз қариялар, ногиронларнинг кўнгилларини кўтариш, уларга моддий ёрдам кўрсатиш анъанага айланган.

Туман рўзномаси ва радиоэшиттиришларда хонадон соҳиблари, оила бекалари, турмуш маданияти, ёшлар тарбиясига оид мавзуларга кенг ўрин берилаётганини таъкидлашни истардим. Бундан ташқари, ойда бир марта аёллар ҳаётига бағишланган «Ойдин» саҳифаси мунтазам ёритиб борилаяпти.

Хайрихон БОБОЕВА, «Ғалабанинг 45 йиллиги» номли хўжалик бош ҳосилоти:

— Мен шу хўжаликда 24 йилдан буён фаолият юритиб келаяпман. Дастлаб механизатор, звено бошлиғи, бригадир бўлиб ишладим. Фарзандларим ҳаётдан ўзининг муносиб ўрнини топиб, мустақил республикамиз тараққиётига муносиб улуш қўшмоқдалар. Турмуш ўртоғим ва бир ўғлим ҳам шу жамоада меҳнат қилишади.

Мамлакатамизда оилалар барқарорлиги, тинчлиги, тотувлигини таъминлаш, фарзандлар тарбиясига алоҳида эътибор берилаётганлиги ҳаммамизни хушнуд этмоқда. Ўтган йили қишлоқ хўжалигининг барча соҳалари бўйича режалар ортиғи билан уддаланди. Дала фидойиларининг кўпчилиги аёллар. Уларнинг кўнгилли дам олиб, баракали иш юритишлари учун имкониятлар яратишга ҳаракат қилинмоқда.

Жамоамиз аъзоларининг саломатлигини мустаҳкамлаш масалаларига алоҳида аҳамият берилади. Масалан, ҳамкасбларимдан пиллакорлар Дилбархон Иномова, Манзура Адашева, соҳа жонкуярларидан Ровзахон Усмонова, Моҳида Тилакова, кўп болали она Ҳалимахон Мингбоевалар билан биргаликда сиҳатгоҳда дам олиб қайтдик.

Ҳар бир оила бекаси юртбошимизнинг турмушимизни фаровонлаштириш ҳақида кўрсатаётган ғамхўрликларига жавобан фарзандларимизни меҳнатсевар, одобли, имон-эътиқодли, маърифатли, она-Ватанга садоқатли қилиб тарбияламоғи даркор, деб ўйлайман.

ТУЮМХОН ҚЎЧҚОРОВА, «Рустам» фермер хўжалиги раҳбари:

— Хўжалигимиз асосан чорвачиликка ихтисослашган. Ўтган йили говмишлардан 11 тонна сут соғиб олиниб, унинг 9 тоннаси давлатга сотилди. Шунингдек, 10,5 тонна ғалла етиштирилиб, 5,5 тоннаси эл хирмонига топширилди. Бундан ташқари боғдорчилик билан ҳам шуғулланамиз.

Юртбошимиз хотин-қизларимизнинг мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантиришга, ёш авлодни камол топтиришга қўшаётган ҳиссасини муносиб қадрлаб, — 1999 йилни — Аёллар йили деб эълон қилдилар. Бу аёлларимизга нисбатан меҳр-муҳаббат, миннатдорчилик туйғуларининг ёрқин ифодасидир. Шу боис ҳозир ҳамма ерда оила бекаларининг турмуш шароитларини яхшилашга қаратилган кенг миқёсли тадбирлар амалга оширилмоқда.

Мамлакатимизда хотин-қизларимизнинг касб эгаллашлари учун барча шарт-шароитлар яратиб берилган. Мустақиллик туфайли аёлларимизни эъзозлаш, асраб-авайлаш давлат, умумхалқ вазифасига айланиб бораяпти. Бунинг учун юртбошимиздан, ҳукуматимиздан миннатдормиз.

Маҳмудахон ХОЛМИРЗАЕВА, Навоий номли хўжалик бригадаси бошлиғи.

— Ўтган йил бригадамиз учун қувончли бўлди. Давлатга ғалла, пахта сотиш режаси муваффақиятли адо этилди. Бунда меҳнатсевар аёлларимизнинг муносиб хизматлари бор. Хўжалик маъмурияти, касаба уюшмаси қўмитаси ёлғиз қарияларни, уруш ва меҳнат ногиронларини, кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоя қилишга алоҳида эътибор бермоқда.

Бригадамизда 36 киши бўлиб, шундан 22 нафари аёллардир. Жамоамиздаги Мавлуда Мирзахожиева, Холча Жўрабоева кам таъминланган оила бўлганликлари сабабли уларга деҳқончилик қилиб, даромад олишлари учун қўшимча ер ажратиб берилган.

Юртбошимиз қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга алоҳида эътибор бераяптилар. Чунки у ҳаётимиз манбаидир. Аёллар йилида рўзғоримиз бут, дастурхонимиз тўкин, турмушимиз янада фаровон бўлиши учун ҳар биримиз фидойилик кўрсатиб ишлашимиз керак. Ким бўлишимиздан қатъий назар касбимизни севиб ардоқласак, хонадонларимиз файзу барокатли бўлиб бораверади.

Бир сўз билан айтганда, туманимиз ҳокимлиги, хотин-қизлар қўмитаси томонидан ҳукуматимизнинг Ватанимиз тараққиёти, халқимиз турмушини фаровонлаштиришга оид қарор ва фармонларини бажариш учун ибратли тадбирлар ишлаб чиқилиб, амалга оширилмоқда. Юртимиздаги бунёдкорлик бугунги ва эртанги фаровонлигимизга энг ишончли гаровдир, деб ҳисоблайман.

ҚУТЛАЙМИЗ

Аёллари эъзозда бўлган юртнинг келажаги порлоқдир! Она юртига хиёнаткорона бостириб кирган душманга қақшатқич зарба берган маликаи даврон Тўмарисдек, садоқатда танҳо Барчинойдек, шарму ҳаё, одоб-икромда Кумушбибига қиёс этгулик хотин-қизларимиз сафи кенгаяверсин!

Аёл юртнинг кўрки жамоли,
Хонадоннинг бахту иқболи,
Эр кишининг йўқдир армони,
Рафиқаси бўлса иболи!

Мамлакатимиздаги барча хотин-қизларни 8-Март байрами билан чин дилдан қутлаймиз.

Аёллар йилида уларга сиҳат-саломатлик, тинчлик-хотиржамлик, хонадонларига қут-барака тилаймиз.

«Мевасабзавотбанк» акционерлик-тижорат банки республика бошқаруви

Кўп жойларда бўлгани каби Термиз туманидаги «Дўстлик» жамоа хўжалиги боғларида ҳам ўриклар қийғос-қийғос гулга кирди. Муҳтарама аёлларимизнинг улуғ айёми — 8 Мартга табиатнинг туҳфасими ё?! Иншоолло, чаппар ўрик гулларидек — аёлларимизнинг ҳам бахти-иқболи доимо қийғос гул очаверсин!

Ҳа, бугунги сарафроз кунларда қуёшга юз тутган ҳовлиларга, қийғос гулга кирган дарахтларга боқиб, минг чандон завқингиз ошади. Суратдаги опа-сингилларимиз ҳам ана шу туйғу оғушида эканлиги ҳеч кимга сир эмас!

Муҳаммад АМИН ва Искандар ХЎЖАЕВ олган сурат.

(ЎзА).

ҲИКМАТЛАР

- **Яхши хотин — жон малҳами.**
  «Қобуснома»дан.

* * *

- **Жаннат оналар оёғи остидадир.**
  «Ҳадис»дан.

* * *

- **Аёл эркак зотининг буюк мураббийсидир.**
  А. Франс.

* * *

- **Аёл кишининг жамиятдаги ўрни қандай бўлса, унга эрининг муносабати ҳам шундай бўлади.**
  Н. Чернишевский.

* * *

- **Яхши эр-хотинда қалб иккита бўлса ҳам, истак битта.**
  М. Сервантес.
- **Оила-бахт қўрғони, Меҳнат-ла йўғрилар ҳар ким.**
- **Яхши келин хонадон кўрки, Фарзанд-безаги.**
- **Болани ёшидан тарбияла, Ниҳолни бошидан.**

«АЛАН СЕРВИС» АЖ
барча турдаги
ТРАКТОРЛАР
эҳтиёт қисмларини
ТАКЛИФ ЭТАДИ

Дўконимизда ҳамиша Т-28, МТЗ-80, «Алтай» ва бошқа русумли тракторларнинг 500дан ортиқ эҳтиёт қисмлари пул ўтказиш йўли билан сотилади

Манзил: Тошкент шаҳри, Жарқўрғон кўчаси, 43-уй. «Сельхоззапчасти» дўкони. Телефон: (3712) 96-63-21.

Тошкент вилояти Қибрай туманидаги 25-ўрта мактаб томонидан 1992 йили Носирова Назокат Қобилжонова номига берилган А 012715 рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли

бекор қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги Чорвачиликда наслчилик ишлари бош давлат инспекцияси ҳамда «Ўзчорванаслбирлашма» жамоалари инспекция бош мутахассиси И. Эшматовга отаси **ЯНГИБОЙ отанинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи
Суннатилла САЙДАЛИЕВ

Таҳрир ҳайъати: Ислом БОБОЖОНОВ, Расулмат ХУСАНОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Баҳром НОСИРОВ, Олим АТАЕВ, Темур ҲОШИМОВ, Мансур СУЛТОНОВ, Жамшид САЙФУТДИНОВ, Пўлат КАЗИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Шермат АЛЛАМОВ.

МУАССИСЛАР — Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси, «Ўзмевасабзавотузумсаноат» холдинг компанияси, Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосари —1-33-44-43, 1-33-16-27. Масъул котиб — 1-33-09-93. Деҳқончилик бўлими —1-36-54-51. Ижтимоий ҳаёт ва адолат бўлими — 1-36-56-30, Иқтисодиёт, тадбиркорлик ва чорвачилик бўлими 1-36-54-51. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —1-36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 1-36-56-25. Шикоят ва хатлар бўлими — 1-36-54-52.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 00006. Буюртма Г— 0181, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.00